

Meedoen en rondkomen

Beleidsplan
Armoede en Schulden
2025-2028

Inhoud

Voorwoord	4
Een samenvatting in heldere taal	8
Inleiding	10
1. Armoede is meer dan weinig geld	16
1.1 Complexiteit van het vraagstuk	18
1.2 Rol van de gemeente	24
1.3 Lokale ontwikkelingen	25
2. Armoede en Schulden in Breda - feiten en cijfers	28
3. Waar we al hulpverleners bij schulden	32
4. Wat we willen bereiken en wat gaan we daar extra voor doen?	38
4.1 Verminderen van het stigma	41
4.2 Meer preventie	44
4.3 Meer maatwerk (meer aandacht voor wat een inwoner nodig heeft)	51
4.4 Vergroten van het bereik	56
4.5 Cirkel van armoede doorbreken	60
5. Financiën	66
Bijlagen	72
Bijlage 1 Definities en ontwikkelingen	74
Bijlage 2 Landelijke ontwikkelingen	77
Bijlage 3 Factsheets	84
Bijlage 4 Wettelijk kader dat door gemeente wordt uitgevoerd	96
Bijlage 5 Meten en weten	102
Bijlage 6 Literatuurlijst	105
Bijlage 7 Gebruikte afkortingen	106

Voorwoord

Armoede mag geen drempel zijn voor een volwaardig leven

In Breda is het fijn om te leven, maar voor sommigen is dat óverleven geworden. Omdat hun inkomsten niet meer aansluiten bij de kosten van leven en ze aan het einde van de maand gewoonweg geen geld meer hebben voor de dagelijkse levensbehoefte. Daarom zet ik me in om armoede in Breda terug te dringen. Dagelijks hoor en zie ik de impact die armoede heeft op mensen in onze stad. Zelf weet ik uit ervaring hoe lastig het kan zijn om in financiële problemen te zitten: een kleine salarisverhoging zorgt ervoor dat je ineens toeslagen moet terugbetalen voor een veel hoger bedrag. Al is zo'n situatie tijdelijk: de schaamte om hulp te vragen, zelfs bij naaste familie, is enorm groot.

Het stigma op armoede moet eraf!

Armoede is niet alleen een tekort aan financiële middelen, maar raakt ook het zelfvertrouwen van mensen, de kansen in het leven en de relaties met anderen. Armoede blijft vaak verborgen, omdat er nog steeds een hardnekkig stigma op rust. Veel mensen schamen zich, waardoor ze niet om hulp durven te vragen, omdat ze bang zijn om veroordeeld te worden. Maar daardoor gaan zaken vaak van kwaad tot erger. Het houdt je de hele dag bezig, het verlamt je.

Daarom is het een van mijn belangrijkste doelen om de schaamte rond armoede weg te nemen en armoede bespreekbaar te maken. Ik wil dat we als samenleving de hand reiken naar onze medemensen die het moeilijk hebben, zonder oordeel, met begrip en solidariteit.

Omdat het ons állemaal kan overkomen, door een verkeerde keuze, een onoplettend moment, of gewoon dikke, dikke pech. Daarom wil ik bijvoorbeeld dat de Bredapas beschikbaar wordt voor alle Bredanaars, zodat op het gebruik ervan niet meteen de minima-stempel komt, zodat iedereen kan meedoen.

Voorkomen is beter dan genezen

Dit armoede- en schuldenbeleid draait niet alleen om ondersteuning voor mensen in financiële problemen, maar vooral om het voorkomen daarvan. Leven in armoede kan diepe sporen achterlaten. Daarom zetten we stevig in op preventie. Door vroegtijdig signalen op te vangen, te luisteren naar de vraag achter de vraag, onze aandacht te richten op zowel jong als oud, kunnen we voorkomen dat problemen zich opstapelen en kunnen we mensen op tijd de juiste hulp bieden. Of dat nu gaat om begeleiding bij schulden, hulp bij het vinden van werk of steun om het dagelijks leven betaalbaar te houden.

Ook zie ik zorgelijke gevallen waarin landelijke overheidsdiensten weinig buigzame schuldeisers zijn, instanties als de Belastingdienst en het Centraal Justitieel Incasso Bureau hebben ook hun aandeel in het verergeren van situaties van mensen die schulden hebben. Het faciliteren van online gokken door Den Haag geeft mij reden tot ernstige zorgen: niet alleen bedrijven, maar onze eigen overheid profiteert daarvan. Uiteraard helpen we onze inwoners als ze al in de problemen zijn gekomen daardoor, maar ik verzet me er ook sterk tegen in landelijke gremia waar ik als wethouder in deelneem.

Maatwerk; met oog voor iedere unieke situatie

De ondersteuning van Bredanaars die hulp kunnen gebruiken op dit thema willen we laagdrempelig en dichtbij aanbieden. Inzicht geven in wat slimme keuzes zijn om te maken. We willen dat onze inwoners het liefst zo zelfredzaam mogelijk zijn, en alleen (tijdelijk) hulp krijgen als dit écht nodig is. Daarom staan we stil bij de vraag: zijn mensen geholpen met een brood of juist met een broodbakmachine? En ondanks dat we zelfredzaamheid en wederkerigheid belangrijk vinden, wil ik ook dat mensen die niet in staat zijn zelfstandig hun inkomen te verbeteren, doordat ze bijvoorbeeld chronisch ziek zijn of mentale problematiek hebben, geholpen worden.

Het komt dus vaak neer op maatwerk. Armoede kent namelijk vele gezichten en geen enkele situatie is hetzelfde. Achter iedere aanvraag schuilt een verhaal van iemand die iets anders nodig heeft. Een gezin met jonge kinderen heeft bijvoorbeeld heel andere behoeften dan een oudere alleenstaande of een startende op de arbeids-/woonmarkt. Daarom willen we in Breda een beleid voeren dat flexibel

is en recht doet aan de unieke situatie van ieder individu en gezin. Alleen door goed te luisteren en samen te kijken naar wat écht helpt, kunnen we duurzame oplossingen bieden. Zo is aandacht voor het besteedbaar inkomen van mensen met een laag inkomen ontzettend belangrijk. Want, ook iemand die op papier een prima inkomen heeft kan tegen allerlei onvermijdelijke kosten (bijvoorbeeld medicijnkosten die niet worden vergoed) aanlopen en tegelijkertijd geen 'recht' hebben op regelingen als kwijtscheldingen of toeslagen, en daardoor moeite hebben met rondkomen.

Werk moet lonen

Daarom wil ik in dit beleid ook aandacht voor een groep die vaak over het hoofd wordt gezien: mensen die hard werken en die toch moeite hebben om rond te komen. Het idee dat werk altijd genoeg is om een goed leven te leiden, klopt helaas niet altijd. Ook in Breda zijn er veel mensen die fulltime werken en toch moeite hebben om hun rekeningen te betalen of hun kinderen te laten deelnemen aan schoolactiviteiten of zelfs een ontbijt te geven. Stel je eens voor, je werkt allebei hard, het huishouden en de zorg voor je kinderen vraagt veel van je en het lukt je maar net om iedere maand rond te komen.

Aan het einde van een werkdag heb je de fut en de ruimte in je hoofd niet meer om nog eens te gaan onderzoeken of je voor regelingen in aanmerking komt, want je bent blij dat je heel even op de bank zit. Nog los van de schroom die de toeslagenaffaire heeft veroorzaakt om dit aan te vragen. Een kleine financiële tegenslag, zoals een kapotte wasmachine, kan voor deze gezinnen al grote gevolgen hebben.

De dagelijkse realiteit is voor hen vaak een strijd en daar willen we als gemeente iets aan doen. Door samen te werken met werkgevers en organisaties willen we ervoor zorgen dat ook deze groep de ondersteuning krijgt die nodig is om met vertrouwen en zonder zorgen hun leven te kunnen leiden, en rondkomen!

Voor inwoners die dat écht nodig hebben

Met dit beleid wil ik bijdragen aan een Breda waar iedereen zich veilig voelt om zichzelf te zijn, zonder angst voor veroordeling en zonder de last van schaamte of stress door geldzorgen kunnen meedoen.

We zorgen ervoor dat de hulp terecht komt bij de inwoners die dat écht nodig hebben. En dat zijn echt niet alleen inwoners met een uitkering, maar ook ondernemers met financiële problemen, of inwoners die door een ingrijpende levensgebeurtenis zoals overlijden van een partner, een scheiding of verlies van werk in de problemen komen. Om hulp laagdrempeliger te maken verhogen we het bedrag waarmee we als gemeente schulden afkopen naar 7000 euro: daarmee kunnen we al veel problemen in een vroeg stadium oplossen. Laat Breda een gemeente zijn waarin we elkaar steunen en waar ieder mens ertoe doet. Armoede mag geen drempel zijn voor een volwaardig leven.

Laten we samen zorgen dat Breda een stad is waar iedereen kan meedoen en rondkomen!

Marike De Nobel
Wethouder

Een samenvatting in heldere taal¹

In het beleidsplan Meedoen en Rondkomen lees je wat de gemeente Breda de komende vier jaar gaat doen om armoede en schulden te verminderen.

Wat doet de gemeente?

Armoede is een probleem dat iedereen kan raken en heeft slechte gevolgen voor de hele stad.

Mensen kunnen zich buitengesloten voelen.

De gemeente Breda wil dat iedereen mee kan doen.

We bieden steun bij geldproblemen en helpen mensen aan het werk.

Feiten over armoede en geldzorgen

- 1 op de 30 mensen in Nederland leeft onder de armoedegrens.
- Armoede is groter geworden, vooral bij mensen die werk hebben.
- Veel gezinnen moeten kiezen tussen dingen die nodig zijn, zoals boodschappen of een winterjas voor hun kinderen.

Wat gaan we doen?

- **Openheid:** We moedigen mensen aan om open te praten over hun geldzorgen, zodat ze makkelijker hulp kunnen vragen.
- **Preventie:** We willen ervoor zorgen dat mensen niet in de problemen komen voordat het te laat is.
- **Maatwerk:** Dit betekent dat we naar de situatie van elke persoon of gezin kijken en hen op een manier helpen die bij hen past. Mensen leren beter omgaan met hun geld en problemen, waardoor ze in de toekomst minder snel in de problemen komen.
- **Beter bereiken:** We willen meer mensen helpen door duidelijker te zijn over de hulp die beschikbaar is.

- **Problemen doorbreken:** Het is belangrijk om kinderen zo vroeg

¹ deze samenvatting is gecheckt door het taalpanel van gemeente Breda

mogelijk te helpen, zodat armoede niet van generatie op generatie wordt doorgegeven. Door armoede te doorbreken, helpen we niet alleen de mensen die het moeilijk hebben, maar ook de hele samenleving. We zorgen voor een sterkere, gezondere en eerlijkere wereld.

De Bredapas

De Bredapas wordt voor iedereen.

Iedereen kan hem aanvragen of kopen.

Het wordt een digitale pas waarmee je veel meer kunt doen.

Hierdoor is het niet alleen een pas voor mensen met weinig geld, maar kan iedereen er plezier van hebben.

Voor iedereen

Met deze plannen hoopt de gemeente Breda dat mensen zich gesteund voelen en dat ze beter kunnen omgaan met geldzorgen.

Inleiding

Armoede vraagt urgente aandacht

We hebben een schokkend aantal van 179 Voedselbanken in ons land. Ruim 180.000 Nederlanders ontvingen in 2023 hulp van deze instelling. Daarnaast zijn er veel andere professionals en vrijwilligers die mensen in armoede bijstaan. Ook in Breda vraagt armoede onze aandacht.

Er is een steeds grotere groep inwoners die elke dag hard werkt voor een inkomen, maar door onder andere de gestegen energieprijzen en hoge(re) kosten voor huur- en koopwoning (inflatie) steeds meer op achterstand staan. Zelfs met twee inkomens is het door de stijgende lasten soms niet meer mogelijk om rond te komen en de groep werkenden die niet rond kunnen komen wordt groter. Veel mensen kampen daarnaast met onoplosbare schulden.

Veel gezinnen weten allang dat de vastgestelde bedragen voor uitkeringen en het minimumloon ontoereikend zijn om te voorzien in de minimale levensbehoeften. Zij kiezen elke dag tussen [noodzakelijke behoeften](#): ga je met het OV naar school of doe je boodschappen, koop je voor je kind een winterjas of ga je als ouder naar de tandarts?

Het valt niet mee

Armoede valt niet en nooit mee. Armoede gaat vaak gepaard met een minder goede lichamelijke en mentale gezondheid, een verminderd gevoel van eigenwaarde en kan leiden tot sociale uitsluiting. Het heeft invloed op de veerkracht van mensen en leidt in veel gevallen tot een lager vertrouwen in de overheid. Opgroeien in armoede heeft bovendien vaak negatieve gevolgen voor de leerprestaties en toekomstkansen van kinderen.

We willen armoede en schulden verder terugdringen. Dit leidt tot minder stress van inwoners, veroorzaakt door (geld)zorgen en draagt daardoor bij aan een verbeterde gezondheid op financieel, fysiek en mentaal vlak.

Hoe zit het met schulden?

Vanaf 1 juli 2012 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) van kracht. De Wet verplicht gemeenten te zorgen voor integrale schuldhulpverlening. Gemeenten dienen hiervoor een beleidsplan op te stellen voor ten hoogste vier jaar. De gemeente heeft dus een wettelijke taak om inwoners met schuldproblemen te helpen. Hoe de gemeente dit de komende vier jaar gaat doen staat in dit beleidsplan Armoede en Schulden.

Wat zegt het Bestuursakkoord?

Het Bestuursakkoord Breda 2022-2026 “Dichtbij doen, samen sterk vooruit” benadrukt gelijke kansen voor iedereen. Het richt zich onder andere op werk, inkomen, schuldenaangepak en bestrijding van armoede, bijvoorbeeld door de Verbeter Breda aanpak.

Een aantal acties is reeds gerealiseerd, zo hebben we de eigen bijdrage op de bijzondere bijstand afgeschaft en helpen we inwoners die gedupeerd zijn door de toeslagenaffaire. De komende periode gaan we in ieder geval aan de slag met het breder toegankelijk maken van de Bredapas en verhogen we het bedrag voor het schuldenafkoopfonds naar € 7000.

Armoede kan een drempel zijn om mee te kunnen doen, die drempel nemen we zoveel mogelijk weg. Zo willen we voorkomen dat mensen die aan het werk gaan te maken krijgen met de armoedeval en tegelijkertijd zorgen dat er geen kind buitenspel staat bij sport- of culturele activiteiten. Hierin werken we samen met Verbeter Breda en het Sport- en Cultuurfonds. Daarnaast blijven we actief sturen om mensen naar werk te begeleiden. Werk blijft immers in onze ogen de beste manier om uit de armoede te komen of te blijven.

Pilot Raad in positie

De totstandkoming van het beleidsplan Armoede en Schulden 2025-2028 maakt onderdeel uit van de pilot van het ministerie van Binnenlandse Zaken “De raad in positie – sturen op vormgeving van besluitvormingsprocessen”. Om hier invulling aan te geven is een stappenplan opgesteld hetgeen een drietal fasen kent: informeren, discussienota en besluitvorming. De opbrengst van deze aanpak is verwerkt in dit beleidsplan.

Informeren

De fase Informeren is ingevuld met een aantal raadsessies. Met deze sessies is inzicht gegeven in wat en hoe we op dit moment ondersteuning bieden op het gebied van armoede en schulden. Niet alleen wij als gemeente bieden ondersteuning, maar onze maatschappelijke partners leveren eveneens een zeer belangrijke bijdrage. Ook zij hebben hun inzichten gedeeld in een raadsessie. Daarnaast heeft het Nibud een toelichting gegeven op de voor onze gemeente uitgevoerde Minima-effectrapportage (MER), en hebben we de factsheet Inkomen en Schulden geactualiseerd en besproken in één van deze sessies. Tenslotte, en waarschijnlijk het meest sprekend in deze fase, was er het informele gesprek met ervaringsdeskundigen hetgeen zeer indrukwekkend was en van grote toegevoegde waarde voor de input van het beleidsplan.

Tot slot volgden we de workshop “Voor één dag arm” van het Nibud. Tijdens die workshop werd een inkijkje gegeven in de vele dilemma’s en stress waar mensen die leven in armoede en schulden, dagelijks mee te maken hebben. Ook leerde het ons hoe snel je vanuit een ogenschijnlijk stabiele situatie in de problematische schulden terecht kan komen.

Discussienota

Alle input uit de informerende fase is, samen met geldende kaders, richtlijnen, ontwikkelingen (landelijk en lokaal), verwerkt in een discussienota (deze fase is ook wel ‘wikken en wegen’ genoemd in de pilot). De discussienota vormde de basis voor een dialoogsessie met de raad. We hebben de rode draden van de dialoogsessie verwerkt in het beleidsplan. Bijvoorbeeld de balans tussen eigen verantwoordelijkheid en de rol van de gemeente in het actief ondersteunen van inwoners die hulp nodig hebben. En ook de brede consensus over het belang van preventie om financiële problemen en armoede te voorkomen. Het verminderen van stigma en het gebruik van publiekscampagnes werden tijdens deze sessie gezien als belangrijke stappen om preventie effectief te maken. Er bleek ook een behoefte aan duidelijke en efficiënte regelingen die goed benut worden, met ruimte voor menselijke (maatwerk) afwegingen.

Daarnaast was de rode draad dat er een gedeelde verantwoordelijkheid zou moeten zijn tussen overheid, werkgevers, ondernemers en individuen om financiële problemen te voorkomen en aan te pakken.

Evaluatie

De pilot “raad in positie” – sturen op vormgeving van besluitvormingsprocessen” wordt na afloop van het vaststellen van dit beleidsplan integraal geëvalueerd.

Beleidsplan Meedoen en Rondkomen

De afgelopen jaren hebben we hard gewerkt aan het verminderen van de armoede- en schuldenproblematiek in Breda. We blijven iedereen die zich bij de gemeente meldt met financiële zorgen, helpen bij het zoeken naar de meest geschikte oplossing. We breiden onze activiteiten uit en streven ernaar dat er in 2030 geen inwoner meer is met problematische schulden. Zo gaan we nog meer inzetten op **preventie** om het leven in armoede en financiële zorgen tegen te gaan.

Daarvoor is het nodig dat inwoners open durven praten over geldzorgen, niet alleen met de gemeente of hulpverleners maar zeker ook in hun eigen omgeving. Het **stigma** van armoede en schulden moet er af. Hierbij helpen we bijvoorbeeld door publiekscampagnes en het **verbreden en digitaliseren van de Bredapas**. We zetten in op het vergroten van het **bereik** en waar nodig bieden we **maatwerk**, met meer aandacht voor wat een inwoner nodig heeft. Om duurzaam resultaat te bereiken is het **doorbreken** van de cirkel van armoede van belang.

Ook hier zetten we op in, in de komende jaren waarbij we met name ook oog hebben voor de inwoners die **werken**. Wij geloven dat werk het beste instrument is om uit armoede te komen en te blijven. We helpen inwoners dan ook om aan het werk te gaan of bijvoorbeeld meer uren te gaan werken. Waar er geen wil is om via werk uit armoede te komen, zijn we streng. Ook al werken mensen hard, soms is het inkomen laag en ontstaan er problemen om rond te komen en mee te doen.

Het beleidsplan legt met de thema’s verminderen van het stigma,

meer preventie, meer maatwerk (meer aandacht voor wat inwoner nodig heeft), vergroten van het bereik, cirkel van armoede doorbreken, de focus op Meedoen en Rondkomen.

Leeswijzer

In de inleiding gaan we in op de complexiteit van het onderwerp armoede en schulden. Ook wordt de lokale situatie met de belangrijkste ontwikkelingen beschreven en de rol van de gemeente.

Daarna schetsen wij de cijfermatige situatie van armoede en schulden in Breda aan de hand van twee factsheets uit de bijlage.

Vervolgens geven wij in de hoofdstukken 3 en 4 weer hoe wij ons armoede- en schuldenbeleid de komende jaren nader vorm willen geven. Allereerst benadrukken wij in hoofdstuk 3 die onderwerpen die we op basis van wetgeving moeten uitvoeren en/of waar landelijke afspraken over zijn gemaakt. In hoofdstuk 4 zoomen wij in op datgene waarop wij, naast de wettelijke taken en landelijke afspraken, de komende jaren verder stappen willen zetten.

Wij sluiten dit beleidsplan af met hoofdstuk 5, waarin de financiën centraal staan, en een aantal bijlagen.

1

**Armoede is meer
dan weinig geld**

1. Armoede is meer dan weinig geld

Druk op bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid, ofwel een bestaan met voldoende en voorspelbaar inkomen, een woning, toegang tot onderwijs en zorg en een buffer voor onverwachte uitgaven staat voor veel inwoners (waaronder ook ondernemers) onder druk. Bestaanszekerheid wordt vaak gezien als synoniem voor het voorkomen van armoede en schulden, maar is uiteraard veel meer. Bestaanszekerheid gaat ook over gelijke kansen in het onderwijs, passende woningen, een veilige omgeving en een goede gezondheid. In dit beleidsplan gaan we alleen in op armoede en schulden. Deze zorgen ervoor dat bestaanszekerheid voor een aanzienlijke groep onder druk staat. Maar de problemen zijn veel complexer dan dat: onderstaand volgt een inkijk in de complexiteit van het maatschappelijke vraagstuk armoede en schulden. Ook de rol van de gemeente en de lokale, Bredase ontwikkelingen komen in dit hoofdstuk aan bod.

1.1. Complexiteit van het vraagstuk

Het is onmogelijk om het vraagstuk van armoede en schulden met één beleidsmaatregel of één partij in één keer op te lossen. Armoede is onderdeel van een groter probleem. Ook Tim 'S Jongers refereert daaraan in zijn boek 'Armoede uitgelegd aan mensen met geld'. Geldproblemen gaan vaak gepaard met andere problemen zoals op gebied van (mentale) gezondheid, slechte of ongezonde huisvesting en minder sociale participatie. Vandaar dat we binnen Breda integrale verbanden aanleggen tussen de verschillende opgaven die we als gemeente hebben zoals met Jeugdhulp, Maatschappelijke ondersteuning, Wonen, Onderwijs, Verbeter Breda.

Schulden en armoede hangen niet altijd samen. Een laag besteedbaar inkomen is meestal het gevolg van een (te) laag inkomen gecombineerd met een grote afstand tot de arbeidsmarkt of een groot gezin, terwijl er onvoldoende vermogen is of mogelijkheden om te snijden in niet-essentiële uitgaven. Schulden ontstaan vaak door financiële ongeletterdheid of verslavingsproblemen.

Het hebben van financiële problemen kan leiden tot chronische stress, die gevolgen kan hebben op het denkvermogen en 'doenvermogen' van mensen. Daarnaast lijken keuzes voor de korte termijn een oplossing (kopen op afbetaling), maar zijn dat uiteindelijk duurdere keuzes op de langere termijn, terwijl de extra kosten en rente alleen maar meer problemen opleveren. Er is een vergrote kans op een negatieve spiraal. Sociale contacten worden minder, simpelweg omdat het niet hebben van geld in de weg zit, of dat er schaamte is. Het wegnemen van het stigma op geldzorgen is daarbij van belang. Ook het in een vroeg stadium kunnen bereiken van inwoners. Preventie heeft dan het grootste effect.

We zien dat mensen die lijden onder geldstress vaak te weinig mentale ruimte ervaren om de stap naar werk te kunnen maken. Of dat zij verhoogde kans maken op uitval als ze wel aan het werk zijn. Ondersteuning van werkgevers die te maken hebben met werknemers in financiële problemen zien we dan ook als één van onze taken. Ondersteunen van inwoners in het meedoen en rondkomen is in veel situaties complex en vraagt maatwerk. Daarnaast zien we dat sommige regelingen juist veel eenvoudiger toegekend kunnen worden. Door een verschuiving en ontwikkeling naar sneller en eenvoudiger dienstverlening blijft de capaciteit aanwezig voor inzet op maatwerk.

"Armoede is een veelkoppig monster. Het beïnvloedt niet alleen je portemonnee, maar ook je gezondheid, relaties, en zelfvertrouwen. Door mijn ervaringen in te zetten, help ik anderen de juiste steun te vinden en maak ik het systeem toegankelijker."

Lilith-Smidts-Lefever, Inwoner Breda en werkzaam als ervaringsdeskundige bij Sterk uit Armoede

Metten van armoede en de ernst

Verschillende organisaties, zoals het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Nibud, gebruikten vroeger vijf manieren om armoede te meten. Sinds oktober 2024 gebruiken ze allemaal dezelfde nieuwe methode. Hierdoor is er een nieuwe armoedegrens vastgesteld.

Volgens deze nieuwe definitie zijn er in Nederland honderdduizenden minder mensen die als arm worden gezien dan voor oktober 2024. Dit betekent echter niet dat er minder mensen zijn met geldzorgen. Het is een papieren werkelijkheid.

De nieuwe methode laat zien dat 3,1 procent van de Nederlandse bevolking, dat zijn 540.000 mensen, in 2023 onder de armoedegrens leeft. Daarnaast waren er in 2023 bijna 1,2 miljoen mensen met een inkomen dat tot 25 procent boven de armoedegrens ligt, maar zij hebben weinig tot geen financiële buffer. Deze mensen zijn kwetsbaar als ze financiële problemen krijgen.

Er is ook gekeken naar hoe ernstig de armoede is. Hoewel het aantal armen in 2023 lager was dan in voorgaande jaren, is de ernst van de armoede toegenomen. In 2023 waren er relatief meer werkende mensen die arm zijn dan mensen die een bijstandsuitkering ontvangen.

Huizenbezitters die het financieel moeilijk hebben, zijn volgens de nieuwe berekening beter af. Het hebben van een huis wordt namelijk niet meer als vermogen gezien, omdat je van stenen niet kunt eten. Bezien we bovenstaande dan moeten we helaas concluderen dat de nieuwe rekenmethode betekent dat we ons niet 'rijk' moeten rekenen.

Werken maar niet rond kunnen komen

Werk is een belangrijk onderdeel van het leven. Het zorgt voor inkomen en voor zingeving en sociale verbinding. (Meer) werken is nog steeds de beste wijze om uit armoede en financiële zorgen te komen, maar werken moet wel lonen (en het moet mogelijk zijn). Toch zien we dat er werkenden zijn die niet voldoende inkomen hebben om iedere maand rond te komen of met veel moeite de eindjes aan elkaar weten te knopen. Het Rijk is primair verantwoordelijk voor inkomenspolitiek. Het Rijk kan bijvoorbeeld het minimumloon, en de daarmee gekoppelde uitkeringen, aanpassen.

Het is gemeenten niet toegestaan om zelf aan inkomenspolitiek te doen. Binnen de kaders die de wet ons geeft, proberen we natuurlijk wel waar mogelijk de beschikbare ruimte optimaal te benutten.

Veel werkende mensen met een laag inkomen waarvan ze niet rond kunnen komen zijn 40 jaar of ouder, en een aanzienlijk deel is vrouw. Ongeveer 39% woont alleen en 73% heeft een modaal of lager inkomen. Deze groep heeft vaak laagbetaald of onregelmatig werk, hetgeen ook parttime werk kan omvatten, waarbij mensen niet genoeg uren maken om rond te komen. Zelfstandigen in deze groep hebben vaak een laag uurtarief, hetgeen hun financiële situatie verder onder druk zet. Veel werkende mensen met een laag inkomen waarvan ze niet rond kunnen komen, maken geen gebruik van beschikbare gemeentelijke regelingen. Dat is vaak omdat ze niet weten dat deze bestaan of omdat ze denken dat deze alleen voor bijstandsgerechtigden zijn. Hierdoor is het van belang dat we goed inzetten op vroegsignalering, maar beter nog, het bereik vergroten en geldzorgen zonder stigma kunnen bespreken. Dit benadrukt het belang van goede communicatie naar deze groep.

“Het percentage armen dat gewoon een baan heeft, groeit elk jaar.”

Arjan Vliegthart - Nibud

Schuldhelpverlening aan ondernemers

Schuldhelpverlening aan ondernemers is niet alleen wettelijk verplicht, maar geven wij de komende jaren extra aandacht. Ook ondernemers kunnen immers te maken krijgen met financiële zorgen of met problematische schulden. Wij vinden het belangrijk dat deze ondernemers tijdig, passend en kosteloos geholpen worden. Tijdige ondersteuning voorkomt (toename van) schulden en het failliet gaan van ondernemingen. Het beperkt de hieruit voortvloeiende maatschappelijke kosten en de druk op de schuldhelpverlening en aanpalende hulp- en dienstverlening. Daarnaast draagt passende ondersteuning bij aan een gezond ondernemersklimaat in Breda en aan een goede relatie tussen ondernemers en de gemeente.

Wederkerigheid

Breda staat voor een samenleving waarin inwoners naar eigen kunnen zo zelfstandig en zo volwaardig mogelijk meedoen en participeren. We gaan uit van zelfredzaamheid van onze inwoners en met elkaar maak je de stad. Een inclusieve samenleving waarin mensen erbij horen en van betekenis zijn voor anderen. Inwoners maken gebruik van hun talenten om ook anderen mee te laten doen. Meedoen en participeren draagt direct bij aan de fysieke, mentale en financiële gezondheid van de inwoners. Als gemeente dragen wij hier proactief aan bij. Daarvoor verwachten wij van inwoners die een beroep doen op ondersteuning in het sociaal domein ook wat terug. We vragen nadrukkelijk om een bijdrage naar vermogen te leveren.

Iedereen draagt bij en doet mee naar vermogen. Tegelijkertijd zijn de hobbels die men in het leven tegenkomt voor velen bekend. Als gemeente vinden we het normaal om hulp te vragen aan je netwerk (familie, burens en vrienden). En het is normaal om hulp te bieden als het niet goed gaat met iemand in je omgeving.

Van inwoners en ondernemers die een beroep doen op onderdelen van het Sociaal Domein, voor een vorm van ondersteuning, verwachten we zoals eerder aangegeven dat zij een bijdrage leveren. Dat kan op verschillende manieren en in verschillende vormen waarbij werk bovenaan staat. Maar daarnaast bijvoorbeeld in de vorm van bewonersinitiatief, activiteiten in de wijk, vrijwilligerswerk etc. Deze wederdienst kan inwoners helpen om een sociaal netwerk, arbeidsritme en regelmaat te behouden, daarmee worden tevens de kansen op de arbeidsmarkt vergroot.

Wij werken vanuit het principe **high trust – high penalty**.

Vertrouwen staat centraal maar wij verwachten wel dat inwoners gemaakte afspraken nakomen om maximaal resultaat te kunnen halen uit de geboden ondersteuning. Dit mogen inwoners ook als lokale overheid van ons verwachten. Wanneer inwoners gemaakte afspraken niet nakomen zijn er gepaste consequenties. Uiteraard hebben we hierbij wel oog voor het verschil tussen inwoners die zich niet willen versus niet aan de afspraken kunnen houden.

Kansengelijkheid en intergenerationeel

Ook in Breda groeien kinderen op in armoede. Met alle gevolgen van dien. Het kan zijn dat kinderen die in armoede opgroeien, arm blijven. Zij krijgen vervolgens zelf kinderen en de kans is aanzienlijk dat de armoedecirkel zich herhaalt. We spreken dan van intergenerationele armoede. Kinderen die opgroeien in armoede missen kansen op verschillende gebieden, denk aan onderwijs, arbeidsmarkt, gezondheid en welzijn. Armoede kan een negatieve impact hebben op het zelfbeeld van kinderen. We willen dit graag doorbreken. In 2022 is de Tweede Kamer geïnformeerd over het Nationaal plan kinderarmoede. Ook hier is het hoofddoel het doorbreken van de (intergenerationele) cycli van armoede en achterstand zodat alle kinderen een goed leven kunnen hebben. We werken aan kansengelijkheid (waarbij we soms in ongelijke gevallen ongelijke middelen inzetten en dus maatwerk bieden).

We willen, samen met Verbeter Breda, dat alle kinderen en jongeren in Breda in 2040 worden wie ze willen zijn. Daarvoor moeten zij gezond en veilig kunnen opgroeien en kansen krijgen voor een optimale ontwikkeling, zonder dat het uitmaakt waar ze wonen in Breda. Kunnen worden wie je wil zijn. Hier zetten we met Verbeter Breda vol op in.

Bereiken van mensen met geldzorgen

Inwoners met geldzorgen blijven vaak onzichtbaar voor gemeenten, gemeentelijke communicatie bereikt hen niet om verschillende redenen. Daardoor ontvangen zij niet de passende ondersteuning bij (vaak complexe) hulpvragen. Onderzoek (SCP-rapport "Zien, luisteren en helpen", juni 2024), toont aan dat dit verstrekende gevolgen heeft. Dit bevestigt ook voor ons de noodzaak om onze eigen aanpak te verbeteren en meer aandacht te besteden aan de diverse behoeften van inwoners. Ervaringsdeskundigen kunnen ons daarbij helpen de juiste keuzes te maken. Ook hier werken we nadrukkelijk samen met Verbeter Breda.

Armoede is meer dan weinig geld:

Achterstand in het onderwijs

Slechte of ongezonde huisvesting

Geen of ondergewaardeerd werk

Minder goede of slechte gezondheid

Onvoldoende inkomen

Weinig of geen sociale participatie

“Nee, arme mensen zijn niet arm omdat ze niet hard genoeg werken. En nee, armoede in Nederland valt niet zomaar te vergelijken met armoede elders. Hoog tijd om deze en andere schadelijke mythes over armoede uit de wereld te helpen.”

Tim 'S Jongers

1.2. De rol van de gemeente

Het is geen gemeentelijke taak om aan ‘inkomenspolitiek te doen’. Deze wettelijke taak ligt primair bij het Rijk. Het Rijk is verantwoordelijk voor de bestaanszekerheid van burgers. Dat wil niet zeggen dat de gemeente Breda geen rol heeft bij het vraagstuk rond armoede en schulden. Divosa beschrijft de rol van de gemeente als volgt:

“Gemeenten vervullen hun rol als vangnet voor inwoners met een laag inkomen, die niet of moeilijk kunnen rondkomen. Zij richten hun minimabeleid in om mensen, ondanks een laag inkomen, mee te laten doen en een toekomst te bieden. Maar gemeenten kunnen en mogen geen inkomenspolitiek voeren.”

In dit beleidsplan worden de kaders vastgelegd voor de wijze waarop de gemeente Breda invulling geeft aan de taak rond armoedebelief en schuldhelpverlening. De wetten en verantwoordelijkheden die van toepassing zijn voor de gemeente, staan beschreven in de bijlage. We zetten lokaal in op maximale zelfredzaamheid van inwoners in Breda, binnen onze mogelijkheden. De overheid is daardoor, naast vangnet, een springplank. We werken aan veerkracht van inwoners. Bestaanszekerheid vergroten we voor inwoners door vooral in te zetten op werk voor iedereen die kan werken. Meedoen en participeren dragen direct bij aan de fysieke, mentale en financiële gezondheid van de inwoners.

1.3. Lokale ontwikkelingen

Verbeter Breda

De gemeente Breda is een van de partners in het programma Verbeter Breda. Dit is een meerjarig programma, gedragen door organisaties in de stad. Inwoners, scholen, bedrijven, politie, woningcorporaties, zorg- en welzijn, gemeente en het rijk werken samen aan een blijvend beter Breda. In maart 2021 heeft de Rekenkamer Breda in haar rapport ‘Segregatie in Breda’ onder andere aangegeven dat de segregatie tussen buurten in Breda toeneemt. Een van de aanbevelingen is dat langdurende ondersteuning van kwetsbare groepen op het vlak van werk, inkomen, zorg, gezondheid en sociale participatie noodzakelijk is.

Binnen Verbeter Breda staat de voortdurende inzet centraal om de leefomstandigheden en bestaanszekerheid in de aandachtswijken te verbeteren. Het programma werkt aan gelijke kansen, waar je ook opgroeit in Breda. Binnen het tijdvak van één generatie willen we dat gezamenlijk realiseren. In 2040 moet iedereen voldoende kansen kunnen pakken om zelf zijn leven waardevol in te richten. Daarbij staat wonen, school en inkomen centraal.

Het duurzaam bevorderen van kansengelijkheid en het aanpakken van armoede die van generatie op generatie overgaat, blijven we in gezamenlijkheid met inwoners, partners van het Waardenetwerk Bestaanszekerheid en maatschappelijke organisaties nastreven.

Citaat Verbeter Breda (Rutger):

"Verbeter Breda zet zich in voor kansengelijkheid door bijvoorbeeld te stimuleren dat er al vanaf groep 6 van de basisschool aan loopbaanoriëntatie wordt gedaan, door lessen over onder andere omgaan met geld te introduceren in het onderwijs en samen met onderwijsinstellingen en ondernemers te zorgen voor baangaranties voor jongeren uit de kansarmere buurten van Breda. Op die manier doen we aan preventie en bieden we perspectief en hopen we dat dit ook doorwerkt op andere leefgebieden zoals het sociale netwerk, veiligheid en leefbaarheid."

Waardenetwerk Bestaanszekerheid

In het beleidsplan 'Breda Samen Doorpakken' staan de waarden en maatschappelijke doelen waar we in Breda met onze inwoners en partners voor willen gaan. Dit doen we via Waardenetwerken: partnerschappen tussen gemeente, maatschappelijke organisaties en inwoners. Het onderwerp armoede en schulden wordt besproken in het Waardenetwerk Bestaanszekerheid. Dit netwerk wil inwoners ondersteunen in het herstellen en of behouden van bestaanszekerheid door te investeren in financiële zelfredzaamheid. Ieder die waarde toe wil voegen op dit onderwerp kan aansluiten.

Op het moment van schrijven van dit beleidsplan zijn (naast de gemeente) de volgende partijen aangesloten: Instituut voor Maatschappelijk Welzijn Breda en omstreken (IMW Breda), Humanitas Breda, Schuldhulpmaatje Breda, Voedselbank Breda, Stichting Leergeld Breda, Jeugdfonds Sport & Cultuur Breda, Quiet Breda, Mee West-Brabant, Budgetkracht, Hibo (Hulp in Bijzondere Omstandigheden) en Verbeter Breda.

Sociaal ontwikkelbedrijf

Binnen de gemeente Breda hebben we een afdeling Werk: Breda Werkt. Dit is een sociaal ontwikkelbedrijf. De sociaal ontwikkelbedrijven zijn voor veel mensen een opstap naar werk, een plek

waar je in een beschutte omgeving kunt werken en een plek waarop je kunt terugvallen als het vanwege een arbeidsbeperking even niet lukt bij een reguliere werkgever.

Veel inwoners met een arbeidsbeperking werken bij deze afdeling. Zij hebben een laag inkomen, zonder uitzicht op een significante inkomensstijging. Vanuit het oogpunt van preventie én vanuit goed werkgeverschap hebben wij extra aandacht voor deze groep. Wij willen zoveel mogelijk voorkomen dat zij in financiële problemen komen en hen mogelijkheden bieden om zich te ontwikkelen en mee te doen.

Breda Werkt haalt ieders talent naar boven. Breda Werkt motiveert en biedt mensen die om diverse redenen (nog) niet zelfstandig aan het werk kunnen de mogelijkheid zich verder te ontwikkelen. Dit gebeurt onder andere door interne werktrainingen en met begeleiding op maat. Hierdoor kunnen sociaal ondernemers afspraken met Breda Werkt maken voor individuele- of groepsdetachering. Breda Werkt staat daarbij garant voor een directe, zorgeloze begeleiding op maat en korte lijnen. De afdeling richt zich op het aan het werk helpen en houden van mensen met een arbeidsbeperking die niet direct bij reguliere werkgevers aan het werk kunnen of waarvan de loonwaarde en beschikbare arbeidscapaciteit nog moet worden bepaald.

We gaan naar een situatie toe waarbij we kansen zien om ook mensen zonder arbeidsbeperking via Breda Werkt aan de slag gaan. We zien hier ook mogelijkheden om statushouders eerst laagdrempelig aan de slag te helpen, op weg naar regulier werk.

Minima-effectrapportage

In 2023 heeft het Nibud een Minima-effectrapportage (MER) voor de gemeente Breda opgesteld. De bevindingen van het Nibud zijn grotendeels meegenomen in dit beleidsplan. Wel moet worden bedacht dat de MER ervan uitgaat dat niemand schulden heeft en dat iedereen die er recht op heeft, gebruik maakt van alle voorzieningen. Zoals hiervoor beschreven is dat niet de realiteit. Het is wel de situatie waarnaar wij streven, of tenminste naar een situatie dat inwoners weten waar ze recht op hebben en hoe ze gebruik kunnen maken van de verschillende voorzieningen.

2

Armoede en schulden in Breda - feiten en cijfers

2. Armoede en schulden in Breda - feiten en cijfers

In de volgende hoofdstukken gaan wij in op datgene wat wij al doen en datgene waar wij extra op gaan inzetten. Wij bouwen voort op ervaringen die wij en onze samenwerkingspartners de afgelopen jaren hebben opgedaan, op landelijke en lokale ontwikkelingen en op de beschikbare feiten en cijfers. En we breiden uit met nieuwe plannen en inzichten.

In dit beleidsplan gaan we in ieder geval uit van de feiten en cijfers zoals weergegeven in de Factsheets "Inkomen en schulden" en "Vroegsignalering" die in de bijlage onverkort zijn opgenomen.

Inkomen en schulden

De "Factsheet inkomen en schulden" hebben we in 2024 voor het eerst in deze vorm gepresenteerd aan de gemeenteraad gedurende de pilot "Raad in positie". Deze factsheet, die wij jaarlijks gaan actualiseren, geeft op basis van vooral landelijke gegevens (CBS) een aantal kengetallen weer. Aangezien landelijke gegevens vaak gebaseerd zijn op gegevens van de Belastingdienst, lopen deze gegevens gemiddeld twee jaar achter. De factsheet 2024 in de bijlage is daardoor gebaseerd op de meest recente cijfers die vooral uit 2022 komen.

De factsheet leert ons dat van de 89.183 huishoudens in 2022 (Breda) er 7.280 huishoudens waren met geregistreerde problematische schulden, dat 8100 huishoudens een inkomen hadden tot 110% van het sociaal minimum en dat dit 2300 kinderen in Breda betrof.

De factsheet toont daarnaast een aantal gegevens voor deze 8100 huishoudens. Zo wijkt de bron van het inkomen van de diverse groepen (werkenden of uitkeringsgerechtigden) van de Bredase huishoudens op zich niet veel af van het landelijk gemiddelde. In 2022 was in Breda van de genoemde 8100 huishoudens 17% werknemer of zelfstandige, terwijl het landelijk gemiddelde 16% was. Het feit dat zoveel huishoudens hun werken niet zien lonen vinden wij een stimulans om nog meer aandacht te besteden aan deze groep.

Vroegsignalering

De factsheet vroegsignalering 2024 geeft tevens de stand van zaken rondom de schuldenlast in Breda aan.

Op basis van die gegevens zien we dat de gemiddelde schuldenlast tussen 2021 en 2023 daalde van € 49.394 naar € 31.099 per dossier en dat eveneens het aantal schuldeisers per dossier afnam (van 12 naar 10).

Het aantal vroegsignalen steeg van 5862 in 2021 naar 9040 in 2023. Verder zien we dat in 2023 het landelijk gemiddelde voor het bereik van vroegsignalen 20% was, maar dat we in Breda 23,13% bereikten. We verwachten in 2024 zelfs boven de 36% uit te komen.

Voorgaande onderschrijft dat de huidige preventieve aanpak op het gebied van schulden vruchten afwerpt en dit stimuleert ons om daar extra aandacht aan te geven.

3

Waar we al hulpverleners bij schulden

3. Waar we al hulpverleners bij schulden

Hulp bij schulden en geldzorgen behoort tot de wettelijke gemeentelijke taken. Dit blijven we als gemeente zelf doen, waarbij we inzetten op een vindbaar, laagdrempelig en duurzaam ondersteuningsaanbod.

Integrale schuldhulpverlening

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) verplicht gemeenten te zorgen voor integrale schuldhulpverlening. Integrale schuldhulpverlening wordt niet gedefinieerd in de wet. Wij gebruiken een dubbele betekenis van het begrip. Enerzijds betekent integraal dat wordt uitgegaan van alle stappen van preventie tot en met nazorg. Anderzijds betekent integraal een brede benadering van de aanpak. Niet alleen de aanpak van schulden, maar ook van de bredere problematiek is belangrijk.

Wat we al doen

Met de inwoner wordt een plan van aanpak gemaakt. Het plan van aanpak laat zien dat integrale schuldhulpverlening wordt geboden. Waarbij wij ook steeds meer inzetten op gedragsverandering om tot een duurzame oplossing te komen. Ook bevat het plan voorwaarden die de inwoner dient na te komen om effectieve schuldhulpverlening te realiseren zoals geen nieuwe schulden maken en gaan solliciteren (indien mogelijk).

Vroegsignalering

Sinds 2021 is vroegsignalering wettelijk vastgelegd in de Wgs. Ons uitgangspunt is om vroegsignalering maximaal te benutten. Omdat het algemeen bekend is dat inwoners met schulden vaak hun brieven niet meer openen is het geen wenselijke werkwijze om signalen enkel op te volgen door een brief. Het opvolgen van de signalen door persoonlijk contact (telefonisch gesprek of huisbezoek) heeft daarom de voorkeur.

Gezinnen met minderjarige kinderen

Gezien het gevolg dat opgroeien in armoede/schulden heeft op kinderen, krijgen gezinnen met minderjarige kinderen voorrang binnen de Wgs. Bij gezinnen met kinderen is bij schuldhulpverlening extra alertheid en zorg gedurende het traject. Bij vroegsignalering krijgen signalen van gezinnen met minderjarige kinderen tevens extra aandacht.

Basisdienstverlening

Om de schuldhulpverlening in Nederland te versterken is begin 2024 tussen het Rijk, de NVVK, Divosa en VNG, de basisdienstverlening schuldhulpverlening afgesproken. Deze basisdienstverlening leidt tot een hulpaanbod dat toegankelijker is en in iedere gemeente bestaat uit minimaal dezelfde elementen. Vanuit deze basisdienstverlening komt er onder andere meer aandacht voor (financiële) begeleiding en nazorg.

Onze uitgangspunten:

- Iedere inwoner met een financiële hulpvraag helpen we met een passende oplossing zonder drempels (zonder veel papierwerk). Met een aanmeldproces zonder drempels ontzorgen we inwoners en voorkomen we dat zij zich niet (kunnen) aanmelden of gaandeweg uitvallen.
- We sluiten geen inwoners uit. Er is wel één absolute weigeringsgrond in de Wgs opgenomen. Inwoners die geen verblijfstatus hebben komen niet in aanmerking voor schuldhulpverlening.
- De financiële begeleiding voor inwoners is 'zo kort als mogelijk en zo lang als nodig'.
- Inwoners zijn, op het moment dat ze zich melden, altijd gemotiveerd. Gemotiveerd zijn is niet hetzelfde als 'aan alle voorwaarden willen voldoen'. Het uitgangspunt is dat zonder motivatie de inwoners zich niet hadden aangemeld.

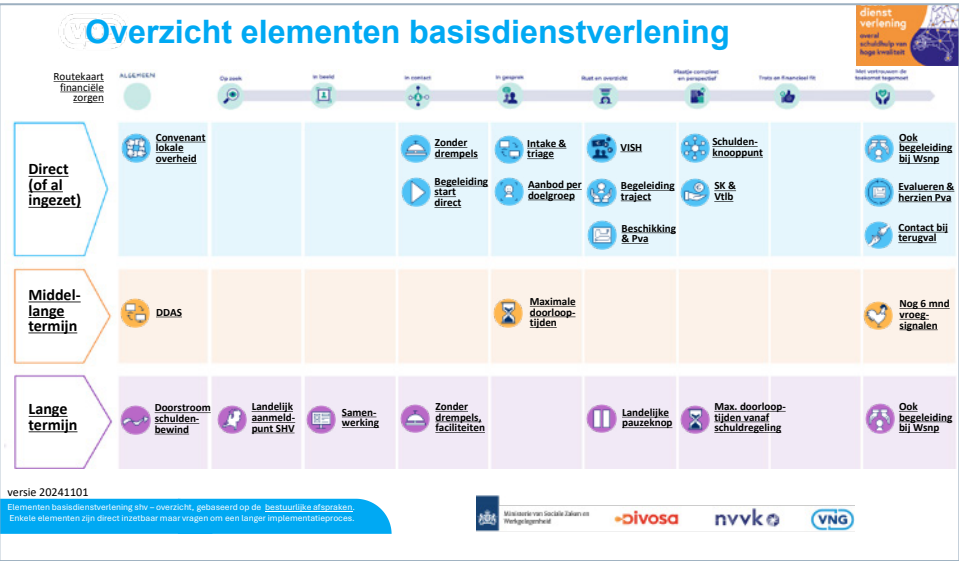
Wat gaan we extra doen:

Met de implementatie van de basisdienstverlening willen we de volgende doelen behalen:

- In 2027 is het aantal inwoners van Breda met geregistreeerde schulden afgenomen ten opzichte van 2023, daarmee is de stijging van de afgelopen jaren omgezet in een daling.
- 100% van de aanvragers van schuldhulpverlening krijgen een op maat gemaakt begeleidingstraject dat hen in staat stelt het traject succesvol af te ronden en voldoende financiële zelfredzaamheid te bereiken om schuldenvrij te blijven. Voor aanvragers voor wie volledige zelfredzaamheid niet haalbaar blijkt, wordt een passende en duurzame oplossing geboden om te ondersteunen bij het schuldenvrij blijven.
- Minimaal 80% van de uitstromers van een afgerond schuldentraject verschijnt binnen de eerste zes maanden niet opnieuw in het systeem van vroegsignalering.

Wij gaan aan de slag met bovenstaande doelen door het implementeren van de 21 elementen basisdienstverlening. Sommige elementen kunnen op korte of middellange termijn geïmplementeerd worden, voor andere elementen moeten er eerst landelijk randvoorwaarden zijn ingevuld (zoals aanpassing van wetgeving). In de afbeelding op de volgende pagina staan de elementen weergegeven. De komende jaren gaan we dus in ieder geval verder aan de slag met:

- Het Convenant Lokale Overheid,
- Financiële begeleiding op maat,
- Begeleiding van inwoners die een Wsnp-traject (gaan) volgen,
- Toetsen van vroegsignalen op afgeronde schuldtrajecten in de eerste zes maanden na afronding traject,
- Het verder doorontwikkelen van het nazorgtraject en de producten van budgetbeheer,
- Het ontwikkelen van budgetbegeleiding voor iedereen (op basis van de goede ervaringen die zijn opgedaan bij statushouders),
- ICT. Onze systemen worden verder aangevuld met apps voor nazorg, financiële begeleiding, intake en triage.

Schuldhulpverlening voor alle inwoners die moeite hebben rond te komen, inclusief ondernemers

Al lang voordat schuldhulpverlening voor gemeenten wettelijk verplicht werd ondersteunden wij onze inwoners. De afgelopen jaren is deze ondersteuning geïntensiveerd, ook omdat de wettelijke verplichtingen zijn uitgebreid. Zo is sinds 2021 wettelijk vastgelegd dat alle natuurlijke personen, waaronder ondernemers, recht hebben op gemeentelijk schuldhulpverlening.

Niet alleen de wettelijke eisen vanuit de Wgs, maar ook de elementen van de basisdienstverlening, waar we de komende jaren mee aan de slag gaan, zijn van toepassing op schuldhulpverlening voor ondernemers.

Daarnaast zijn er landelijk steeds meer signalen dat er een groeiende groep werkenden is die niet of nauwelijks rond kan komen terwijl zij de weg naar de gemeentelijke schuldhulpverlening niet kunnen vinden.

A photograph of two men sitting at a table, engaged in a discussion. The man on the left is older, with grey hair and glasses, wearing a grey sweater over a white shirt. He is gesturing with his hands while speaking. The man on the right is younger, with dark curly hair and a beard, wearing a white shirt. He is listening intently, holding a pen in his right hand. The background is slightly blurred, showing some greenery and a wooden wall.

4

**Wat willen we bereiken
en wat gaan we daar
extra voor doen?**

4. Wat willen we bereiken en wat gaan we daar extra voor doen?

Wij staan voor een ongedeeld Breda, waar iedereen kan meedoen, rondkomen en perspectief heeft. Waar je gezond kunt leven en werk kunt vinden.

Zelfredzaamheid, wederkerigheid en kansengelijkheid staan centraal. Dit zijn onze kernwaarden binnen het Sociaal Domein. Onze dienstverlening is doelmatig en sociaal rechtvaardig.

We willen eigenaarschap bij inwoners versterken. We willen een sterke sociale basis. We gaan van zorgen vóór naar zorgen dát mensen beter voor zichzelf en elkaar kunnen zorgen. Samen zijn wij verantwoordelijk voor elkaar.

We zijn er voor inwoners die een vangnet nodig hebben. We maken onze inwoners bewust van het feit dat niet voor alles een beroep gedaan kan worden op de overheid.

We zijn kritisch op:

- a. is dit een vraag voor de gemeente?
- b. hoe hebt u zelf al naar oplossingen gezocht en wat kunt u zelf doen?
- c. dit is een ondersteuningsvraag waarop we als overheid tijdelijk kunnen ondersteunen.

De volgende vijf focuspunten staan centraal in dit beleidsplan en dragen bij aan onze missie en zijn daarmee onderdeel van onze visie.

We gaan voor:

1. Verminderen van het stigma
2. Meer preventie
3. Meer maatwerk (meer aandacht voor wat inwoner nodig heeft)
4. Vergroten van het bereik
5. Cirkel van armoede doorbreken

Er is al veel met positief effect op gang gebracht dat bijdraagt aan onze visie, waar we voor gaan. Dat willen we ook zeker voortzetten. In het eerste deel van dit hoofdstuk laten we daar steeds een (niet limitatieve) samenvatting van zien. Vervolgens leggen we de focus op de nieuwe onderdelen van het beleid, hoe we bijdragen aan de hiervoor genoemde doelen. Dit doen we per onderdeel.

4.1. Verminderen van het stigma

Veel mensen schamen zich voor hun geldproblemen en durven geen hulp te vragen. Dit zorgt ervoor dat ze vaak te laat hulp zoeken, hetgeen leidt tot hogere schulden en meer leed. Het is belangrijk om geldzorgen bespreekbaar te maken en eraan bij te dragen dat er geen stigma aan geldzorgen gekoppeld wordt. Hierdoor wordt het makkelijker om over geldproblemen te praten en hulp te zoeken. De corona- en energiecrisis hebben het gesprek over geld al iets makkelijker gemaakt, mede door de aandacht in de media.

De relatie tussen stigma en armoede of schulden is complex en heeft aanzienlijke gevolgen voor de mensen die hiermee te maken hebben. Door stigma te verminderen en een cultuur van openheid en steun te bevorderen, kunnen we de impact van armoede en schulden op inwoners en de samenleving als geheel verlichten. Een aantal aspecten rondom stigma heeft effect op armoede.

Het betreft:

- a. **Schaamte en Terugtrekking:** Mensen die in armoede leven of schulden hebben, ervaren vaak schaamte. Dit kan hen ertoe brengen zich terug te trekken uit sociale situaties, waardoor ze minder steun van vrienden en familie ontvangen. Deze isolatie kan de problemen verergeren, omdat ze minder geneigd zijn om hulp te zoeken.
- b. **Verantwoordelijkheid en Schuld:** In onze samenleving wordt succes vaak gezien als een persoonlijke keuze. Dit leidt tot de opvatting dat armoede en schulden het gevolg zijn van eigen falen. Hierdoor voelen mensen zich schuldig en schamen ze zich,

hetgeen de vicieuze cirkel van armoede versterkt². Dit speelt des te meer bij mensen die werken of bij ondernemers. Het kan, zeker bij ondernemers, voelen als "falen" als hulp moet worden gevraagd bij de gemeente of andere hulpverleners.

- c. **Mentale Gezondheid:** Stigma kan ook invloed hebben op de mentale gezondheid van mensen met financiële problemen. Onderzoek toont aan dat mensen met schulden vaker last hebben van psychische aandoeningen zoals depressie en angst. De druk van schulden kan leiden tot chronische stress, hetgeen de mentale gezondheid verder ondermijnt.
- d. **Hulpverlening:** Het stigma rondom armoede en schulden kan ervoor zorgen dat mensen minder snel hulp zoeken. Ze kunnen bang zijn voor oordeel of afwijzing, wat hen belemmert in het vinden van oplossingen voor hun problemen. Dit maakt het moeilijker om uit de schulden te komen of armoede te bestrijden.

Om het stigma verder te verminderen zetten we onder andere meer in op de volgende punten:

- a. **Vakmanschap:** Het is belangrijk dat professionals een meer begripvolle en ondersteunende houding aannemen. Dit kan helpen om de vicieuze cirkel van armoede en schulden te doorbreken en mensen aan te moedigen om hulp te zoeken zonder zich te schamen. Zie hiervoor ook wat we extra gaan doen onder het focuspunt 'Meer maatwerk'.
- b. **Ondersteunende instrumenten:** Educatie blijft van belang. Het zou daarnaast minder duidelijk moeten zijn welke instrumenten enkel voor inwoners in armoede zijn. Deze instrumenten krijgen dan een (onbedoelde) 'armoedestempel'. Een voorbeeld hiervan is de Bredapas. Door een Bredapas voor iedereen te ontwikkelen met veel mogelijkheden voor alle inwoners, verdwijnt het stigma van de Bredapas. Ervaringsdeskundigen kunnen goed advies geven over effectieve instrumenten.

² Stigma heb je niet maar krijg je bijvoorbeeld door media (de vele tv-programma's dragen hieraan bij), of zelf-stigma (mijn eigen schuld), of politieke invloeden

Wat we al doen:

- **Financieel spreekuur op MBO:** Dit helpt jongeren om over geldproblemen te praten.
- **Ondersteuning van organisaties:** We ondersteunen en subsidiëren organisaties die financiële problemen bespreekbaar maken.
- **Stress-sensitieve dienstverlening:** Medewerkers hebben trainingen gevolgd om beter om te gaan met klanten in financiële stress.

Wat gaan we extra doen:

- **Bredapas doorontwikkelen:** Digitale pas beschikbaar maken voor iedereen, zodat het stigma van de Bredapas verdwijnt. De Bredapas wordt in 2025 doorontwikkeld en kan daarna door al onze inwoners worden aangeschaft, waardoor het niet zichtbaar is of iemand financiële problemen heeft. Voor inwoners met een inkomen tot 120% van het Sociaal Minimum blijft de Bredapas gratis.
- **Publiekscampagne:** Jaarlijkse campagne om meer mensen te bereiken, ook niet-uitkeringsgerechtigden, en stigma niet aan geldzorgen te koppelen. We richten ons in ieder geval (ook) op de groep werkenden die niet of nauwelijks rond kan komen.
- **Ervaringsdeskundigen:** Kennis van mensen die zelf schulden hebben gehad wordt actief ingezet om stigma rondom geldzorgen te verminderen en het vakmanschap te verrijken.
- **Menstratieproducten op scholen:** Gratis aanbieden van menstruatieproducten om taboes te doorbreken en ervoor te zorgen dat leerlingen niets missen vanwege financiële beperkingen.
- **Financiële educatie:** Jongeren buiten het onderwijs financieel bewust maken helpt het taboe op geldproblemen te doorbreken en zorgt ervoor dat ze eerder hulp durven vragen.

“Wat ik belangrijk vind, is dat we stadsgenoten met vertrouwen benaderen. Mensen in deze moeilijke situaties moeten continu hun verhaal herhalen, bewijzen dat ze onder een norm of binnen een doelgroep behoren. Dat verhoogt de drempel alleen maar om hulp te durven vragen.”

Nancy Wongsotaroeno,
Coördinator Members en Vrijwilligers, Quiet Community Breda

4.2. Meer preventie

De gemeente Breda wil méér inwoners en ondernemers met geldproblemen helpen door hen vroegtijdig te benaderen en te ondersteunen. Méér preventie voorkomt dat financiële problemen groter worden. Bewustwording en informatie kan een grote invloed hebben op armoede en schulden.

Door meer in te zetten op preventie kunnen we niet alleen de huidige situatie verbeteren, maar ook toekomstige generaties helpen om beter om te gaan met financiële uitdagingen. Zowel inwoners als de samenleving als geheel hebben hier baat bij.

We gaan de komende jaren in ieder geval meer inzetten op de volgende aspecten van preventie:

- a. **Vroegtijdige Signalering:** Door vroeg te signaleren wanneer mensen financiële problemen beginnen te ervaren, kunnen hulp en ondersteuning sneller worden geboden. Dit voorkomt dat kleine problemen uitgroeien tot grote schulden.
- b. **Educatie en Voorlichting:** Het geven van informatie over budgetteren en financiële planning helpt mensen om beter met hun geld om te gaan. Dit kan vooral nuttig zijn voor jongeren en gezinnen, zodat ze leren hoe ze hun financiën kunnen beheren.
- c. **Toeleiding naar werk:** Door inwoners te helpen bij het vinden van werk of het verbeteren van hun vaardigheden, kunnen ze een

stabiel inkomen krijgen. Dit vermindert de kans op armoede en schulden. Hierbij houden wij aandacht voor de armoedeval: werken moet immers wel lonen!

Doordat we meer inzetten op de genoemde preventieve items verwachten we op de volgende onderdelen een verbetering in onze dienstverlening:

- a. **Toegang tot Hulp:** Preventieve maatregelen zorgen ervoor dat mensen gemakkelijker toegang hebben of vinden tot hulp en middelen.
- b. **Gezondheidsvoordelen:** Mensen die in armoede leven, hebben vaak meer gezondheidsproblemen. Preventie kan ook gericht zijn op het verbeteren van de gezondheid, wat op zijn beurt kan helpen om financiële problemen te verminderen.
- c. **Maatschappelijke Impact:** Minder armoede en schulden leiden tot een gezondere en meer betrokken samenleving. Dit kan de kosten voor de gezondheidszorg en sociale diensten verlagen, hetgeen voordelig is voor de hele gemeenschap.

“NAC Maatschappelijk en NAC Breda zetten zich ieder jaar in door in het project de NAC Street League een workshop over geld op te nemen. Daarbij worden scholen op locatie bezocht. Tijdens de Week van het geld wordt er door scholen uit Breda een financiële speurtocht gelopen door het stadion”.

Ilse Kleinjan,
projectcoördinator NAC Street League

Werk

Werken is de beste manier om uit financiële zorgen en armoede te komen, maar het moet, zoals eerder aangegeven, wel lonen (en kunnen). Daar waar werk (nog) niet mogelijk is ondersteunen we, maar voor wie wel kán, maar niet wíl, hebben we geen begrip. Voor statushouders creëren we een traject waarbij werk, de taal leren en inburgering niet na elkaar, maar parallel lopen.

Sommige werkenden hebben geen reserves om tegenvallers op te vangen. Wij willen deze groep helpen om te voorkomen dat ze in armoede belanden, door hun werk er feitelijk financieel op achteruitgaan (armoedeval) of financiële problemen krijgen.

In de arbeidsmarktplannen ("Van versnippering tot Verbinding" van de Arbeidsregio West-Brabant en het Bredase "Actieplan Arbeidsmarkt 2024-2026) besteden wij al veel preventieve aandacht aan inwoners uit deze groep. Met dit beleidsplan gaan we een stap verder.

We stimuleren bedrijven en organisaties om samen met ons armoede en schulden te voorkomen en aan te pakken. We zoeken samenwerking met bedrijven en organisaties die contact hebben met inwoners met financiële problemen. Alleen samen kunnen we een sterke, integrale aanpak realiseren om deze inwoners te ondersteunen.

Basisvaardigheden

Basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden bieden onze inwoners de mogelijkheid om deel te nemen. Inwoners die deze vaardigheden in mindere mate bezitten, kunnen niet zo actief meedoen als inwoners die deze wel voldoende hebben. Uit onderzoek blijkt dat 37% van alle laaggeletterden behoort tot de laagste inkomensgroep en dat zij in verhouding vaak arm zijn.

Ongeveer 13-16% van de inwoners in Breda (12% van de Nederlanders) heeft veel moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak hebben ze ook moeite om met de computer om te gaan. Inwoners die moeite hebben met lezen schrijven en/of rekenen zijn vaker langdurig arm dan niet-laaggeletterden. Armoede en laaggeletterdheid gaan samen: laaggeletterdheid is vaak een hindernis om (zelf)redzaam te zijn. En armoede vergroot de kans op laaggeletterdheid.

Schulden ontstaan ook doordat de overheid te hoge verwachtingen heeft van de financiële redzaamheid. Inwoners die moeite hebben met digitale vaardigheden, lezen of rekenen weten vaak niet de weg te vinden naar (schuld)hulpverlening en regelingen. Uit onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de mensen met schulden laaggeletterd is.

Wat we al doen:

- **Vroegsignalering:** Vroegtijdige signalen van partners om huishoudens met schulden snel te helpen.
- **Pilot Signalering+ (woningcorporaties):** Samenwerking met woningcorporaties om huurachterstanden en woningontruiming te voorkomen.
- **Week van het Geld:** Samenwerking met meerdere partijen om financiële vaardigheden van kinderen en jongeren te stimuleren. Een belangrijke aanjager voor het structureel stimuleren van financiële vaardigheden van kinderen en jongeren, zowel op school als thuis. Dit is een samenwerking met meerdere partijen in de stad, waaronder Stichting NAC Maatschappelijk.
- **Verjaardagskaart 18:** Speciale kaart voor 18-jarigen met informatie over wat ze moeten regelen.
- **Financy als expertisecentrum:** Preventieve tools zoals BerekenUwRecht om problematische schulden te voorkomen. Verder is er een loket speciaal voor ondernemers.
- **Animatieplatform:** Moeilijke informatie begrijpelijk maken met animaties.
- **Straattandarts:** We blijven deze dienst voortzetten binnen de beschikbare middelen. Zodat dit voor inwoners die hier een beroep op doen leidt tot preventie van andere gezondheidsproblemen en het bijdraagt aan doorbreken van neerwaartse spiraal op verschillende gebieden zoals ook sociale participatie en toeleiding naar werk.
- **Werkgeversservicepunt (WSP):** Via het WSP bemiddelen we inwoners naar banen.
- **Instrumenten schuldhulpverlening:** We bieden budgetbeheer aan en zetten de Plinckr app in voor het onderdeel beschermingsbewind. We zijn bovendien aangesloten bij Verwijsindex Schuldhulpverlening (VISH), Schuldenknooppunt en het Waarborgfonds Saneringskredieten. Veel onderdelen zijn ook in het voorliggend veld aanwezig zoals Schuldhulpmaatje of Humanitas.
- **Sociaal werkgeverschap:** We ondersteunen werkgevers met bijvoorbeeld jobcoaching, werkplaatsaanpassingen en Financy.

- **Pilot Bredabanen:** We onderzoeken of uitkeringsgerechtigden buiten de reguliere arbeidsmarkt werkzaamheden (met een maatschappelijke meerwaarde) kunnen doen. De focus ligt op werkzaamheden binnen de Verbeter Breda wijken.

Wat gaan we extra doen:

- **Pilot deurwaarders:** Samenwerken met deurwaarders om schulden eerder te signaleren en doorverwijzen naar gemeentelijke schuldhulpverlening.
- **Informatievoorziening rondom levensgebeurtenissen:** Bewustzijn creëren over de financiële gevolgen van belangrijke gebeurtenissen zoals echtscheiding, ziekte (van een partner) of overlijden.
- **Kwikstart onderzoeken:** Jongeren vanaf 18 jaar helpen met een app en website om hen te ondersteunen bij financiële zaken.
- **Intensiveren samenwerking voorliggend veld:** Betere samenwerking met sociaal raadslieden om aanvragen voor bijzondere bijstand te vereenvoudigen.
- **Schuldhulpverlening voor ondernemers:** Intensiveren van schuldhulpverlening, inclusief preventie en nazorg voor ondernemers.
- **Signalering op scholen:** Samenwerken met scholen om ouders en kinderen met financiële problemen te bereiken en ondersteunen.
- **Pilotproject IT:** Aanbieden van hbo-opleidingen en werkervaringsplekken in de IT voor inwoners zonder specifieke opleiding of werkervaring.
- **Duurzame uitstroom:** We gaan meer inzetten op duurzame uitstroom. Mensen nemen eerst een kortdurende baan aan om vaardigheden te trainen en richten zich daarna op duurzame banen. Vooraf berekenen we transparant en laten zien wat het nieuwe inkomen doet met toeslagen en eventueel armoedeval, zodat we ook met de werkgever contact op kunnen nemen over bijvoorbeeld een groter aantal contracturen of hogere schaal of hoger loon. Zo ontstaat er rust en is de match duurzamer tussen werkgever en werknemer.

- **Banenafsprak:** Verdere ontwikkeling van dienstverlening aan werkgevers op het gebied van de banenafsprak. Het kabinet kijkt naar mensen die wel willen werken, maar het nu nog niet lukt. Het kabinet blijft zich onverminderd inzetten om 125.000 banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via de banenafsprak te realiseren. Momenteel wordt gewerkt aan de verbreding en vereenvoudiging van de banenafsprak.
- **Werkgeversaanpak 'Financieel fitte werknemers':** We zetten een werkgeversaanpak op. Zo stimuleren we werkgevers om geldzaken op de werkvloer bespreekbaar te maken.
- **Werk naar werk begeleiding:** We onderzoeken de mogelijkheid om samen met werkgevers werkenden van werk naar werk te begeleiden en te houden, door om- en bijscholing.
- **Samenwerking met Avans:** We onderzoeken de mogelijkheid dat studenten ondernemers met BBZ- of schuldhulpaanvragen kunnen helpen.

"Wij prijzen ons gelukkig met de gemeente Breda samen te kunnen werken op het gebied van bewustwording over schuldhulpverlening en financiële zaken waar onze studenten mee te maken krijgen (je wordt 18 en dan??). Eén telefoontje naar de gemeente is voldoende om een student van ons met financiële vragen verder te helpen. De lijntjes zijn kort en goed. Daarnaast verzorgen studenten van onder andere Avans Hogeschool op aanvraag gastlessen over geldzaken. Deze gastlessen worden door onze studenten zeer gewaardeerd. De Rooi Pannen Horeca Breda heeft het getroffen!"

Birgit de Roij-Mattheijssen,
Ondersteuningscoördinator, De Rooi Pannen Horeca Breda

4.3. Meer maatwerk (meer aandacht voor wat een inwoner nodig heeft)

De relatie tussen het bieden van meer maatwerk, door aandacht te hebben voor wat een inwoner nodig heeft en het verminderen van armoede en schulden, is cruciaal. We zien een verschuiving van aandacht van eenvoudige, niet complexe vraagstukken die op eenvoudige, meer efficiënte wijze afgehandeld kan worden, naar meer aandacht voor de complexe problematiek die vraagt om maatwerk. Dat kan binnen de gegeven capaciteit.

Dat er inwoners zijn die extra ondersteuning nodig hebben in de vorm van maatwerk, kan bij anderen het gevoel oproepen dat zij hiervan worden uitgesloten. Dit gevoel van onrecht kan leiden tot verdeeldheid in de samenleving. Om te voorkomen dat mensen zich buitengesloten voelen, is het belangrijk om ook hierover open en transparant te communiceren over de keuzes die worden gemaakt. Door uit te leggen dat het wegnemen van barrières voor specifieke individuen uiteindelijk de samenleving als geheel versterkt, wordt duidelijk dat inclusie (waar we het dan feitelijk over hebben) een gedeelde verantwoordelijkheid is. Het gaat erom dat iedereen, ongeacht achtergrond of ondersteuningsvraag, kan meedoen. Kortom, inclusie draait niet om het voorrang geven aan de ene groep of individu boven de andere, maar om het creëren van een gelijkwaardig speelveld voor iedereen. Dat vraagt om nuance, uitleg en betrokkenheid, zodat alle inwoners zich gehoord en begrepen voelen. In de publiekscampagnes bij het focuspunt Vergroten van het bereik (4.4) hebben we hier aandacht voor.

De volgende instrumenten en aanpakken kunnen leiden tot effectievere en duurzamere oplossingen in het kader van maatwerk:

- a. **Individuele behoeften in kaart:** Iedereen heeft unieke omstandigheden en uitdagingen. Door maatwerk te bieden, meer aandacht te hebben voor wat een inwoner nodig heeft, kunnen professionals beter inspelen op de specifieke behoeften van inwoners.

- b. **Effectieve ondersteuning:** Maatwerk zorgt ervoor dat de ondersteuning die inwoners ontvangen, effectiever is. Bijvoorbeeld, iemand met een laag inkomen kan baat hebben bij hulp bij het opstellen van een budget, terwijl een ander misschien meer behoefte heeft aan werktraining (WRKLB76) of scholing, inzet op basisvaardigheden. Dit verhoogt de kans dat mensen daadwerkelijk uit de armoede komen.
- c. **Integrale benadering:** We nemen, als bepaalde casuïstiek vaker voorkomt, de oplossing in beleid op als dat mogelijk is. Zo zien we patronen en bouwen we aan een lerende organisatie.
- d. **Vroegtijdige Interventie:** Door maatwerk te bieden, kunnen professionals eerder signaleren wanneer iemand in financiële problemen komt. Dit maakt het mogelijk om snel in te grijpen voordat de situatie verslechtert, hetgeen kan helpen om schulden te voorkomen.

Wij verwachten dat de inzet van voorgaande acties leiden tot:

- a. **Versterking van Zelfvertrouwen:** Wanneer mensen op maat gemaakte ondersteuning ontvangen, voelen ze zich vaak meer gehoord en begrepen. Dit kan hun zelfvertrouwen vergroten en hen aanmoedigen om hulp te zoeken wanneer dat nodig is, zonder zich te schamen.
- b. **Duurzame Oplossingen:** Door maatwerk te bieden, kunnen professionals niet alleen tijdelijke oplossingen bieden, maar ook werken aan duurzame veranderingen in het leven van mensen. Dit kan helpen om de vicieuze cirkel van armoede en schulden te doorbreken.

Vakmanschap

We ondersteunen en stimuleren medewerkers en netwerkpartners hun vakmanschap verder te ontwikkelen. Vakmanschap gaat over hoe we in het vak staan, de inzet en het effect van interventies, het werken aan vernieuwing, verbetering van de dienstverlening en het onderhouden van de vakbekwaamheid. We verwachten dat iedereen flexibel, integraal en toekomstgericht werkt. Beleid en uitvoering sturen op resultaatgerichte samenwerking, zowel intern als extern. De processen en systemen dragen hieraan bij. Denk hierbij aan integrale inkoop en subsidiering, en ontschotte registratiesystemen.

We zetten in op verbetering van de integrale samenwerking tussen uitvoerende dienstverlening op het gebied van (in ieder geval) Wmo, Jeugd en Participatie. Medewerkers hebben bredere kennis dan enkel hun eigen vakgebied en kunnen problemen dan ook breder signaleren. In geval van multiproblematiek weten zij elkaar te vinden en zorgen zij ervoor dat de verschillende vormen van ondersteuning elkaar aanvullen en passend opvolgen. We gaan daarom werken met multidisciplinaire (sterke) lokale teams.

Wat we al doen:

- **Schuldenfunctionarissen:** Medewerkers van de rechtbank helpen mensen sneller bij schuldhulpverlening. Door de korte lijnen met de gemeente kunnen zij ervoor zorgen dat rechtzoekenden met financiële problemen eerder bij de schuldhulpverlening van hun gemeente terechtkomen.
- **Actieve benadering uitkeringsgerechtigden:** Contact met uitkeringsgerechtigden (ouder dan 62 jaar) om te informeren naar hun situatie en hulpbehoeften (of mogelijk geven inwoners aan rust nodig te hebben).
- **Integrale benadering casussen:** Casuïstiek overleg binnen het sociaal domein voor een integrale aanpak van problemen.
- **Warm incasseren:** De gemeente incasseert verschillende vorderingen onder verschillende wet- en regelgeving. Dit doen we volgens de uitgangspunten van sociaal incasseren. Met sociaal incasseren streven we naar het effectief incasseren van vorderingen zonder de mens achter de debiteur uit het oog te verliezen. We willen daarmee bereiken dat inwoners een stabiele financiële basis behouden of kunnen creëren. Wanneer blijkt dat inwoners meer hulp nodig hebben, zorgen we voor een warme overdracht naar de gemeentelijke (schuld)hulpverlening.

Wat gaan we extra doen:

- **Ondersteuning ondernemers:** Extra hulp voor ondernemers, zoals coaching en trainingen, om maatwerk te bieden in hun ondersteuning.
- **Intensiveren en professionaliseren van schuldhulpverlening voor ondernemers:** Onder andere ook duidelijkheid scheppen over wat ondernemers van de gemeente kunnen verwachten
- **Huis van het Recht:** Verbeteren van juridische hulp en coördinatie voor mensen met een (meervoudige) hulpvraag. Er is in Breda geen/ onvoldoende juridische hulp/ coördinatie voor mensen met een (meervoudige) hulpvraag. Betere hulp kan eraan bijdragen dat inwoners minder snel in de (financiële) problemen komen, bijvoorbeeld bij schulden,- juridische- en huurproblemen. Verder zullen wij, net als veel andere grotere gemeenten,

verkennen in hoeverre het Overheidsbrede loket ook in Breda wordt geïmplementeerd. Beide opties worden in samenhang bekeken, ook in relatie tot andere landelijke en gemeentelijke trajecten om tot één ingang en toegang binnen het sociaal domein te komen.

- **Social Return On Investment (SROI):** is een aanpak om meer werkgelegenheid (en op maat) te creëren voor mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt. We kunnen als overheid bij het verstrekken van opdrachten de opdrachtnemer verplichten om kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt te betrekken bij de uitvoering van de opdracht. We werken dit verder uit en gaan de samenwerking met het bedrijfsleven verder verbeteren. Zoals aangegeven in het bestuursakkoord, zetten we het doel voorop en laten we SROI verleidend werken voor werkgevers om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of met een beperking duurzaam aan het werk te krijgen. Zo verwachten we niet alleen “gewoon” rendement maar ook concrete sociale winst.
- **Online adviesmodule met AI:** Inzicht geven in regelingen en veranderingen in inkomen of leefsituatie, zodat inwoners maatwerk kunnen ontvangen.
- **Kindregelingen:** Beter afstemmen van kindregelingen op leeftijd en kosten om gericht ondersteuning te bieden.
- **Samenwerking met Avans:** We onderzoeken de mogelijkheid dat studenten ondernemers met BBZ- of schuldhulpaanvragen kunnen helpen.
- **Ambities incassovisie:** Wij volgen de ambities van de geactualiseerde Rijksincassovisie: we verbeteren de dienstverlening verder, voorkomen problematische schulden en respecteren het bestaansminimum.

“Zorgen en problemen horen bij het leven, maar het kunnen er ook zóveel worden dat het je draagkracht te boven gaat. Dan heb je een steuntje in de rug of een helpende hand nodig. Zo’n functie heeft de Voedselbank.”

Voedselbank Breda

4.4. Vergroten van het bereik

Veel Bredanaars weten niet dat ze recht hebben op inkomensondersteuning of vinden de aanvraag te ingewikkeld. Hierdoor lopen ze geld mis. Uit de Minima-effectrapportage 2023 blijkt dat bijna alle huishoudens rond kunnen komen als ze gebruikmaken van alle regelingen en toeslagen.

Armoede en schulden staan meedoen en gelijke kansen vaak in de weg. We willen bereiken dat Bredanaars die het nodig hebben, ongeacht de hoogte van het inkomen, gebruik kunnen maken van goede, toegankelijke ondersteuning om de kansen te creëren voor iedereen. We benaderen de Bredanaars proactief met ons ondersteuningsaanbod en vergroten het bereik. Een beter bereik, oftewel het verbeteren van de toegang tot hulp en middelen, kan een aanzienlijke impact hebben op het verminderen van armoede en schulden. Door te investeren in een beter bereik van hulp en middelen, kunnen we niet alleen de directe gevolgen van armoede en schulden verminderen, maar ook de onderliggende oorzaken aanpakken.

Vergroten van het bereik is essentieel voor het creëren van een inclusievere en gezondere samenleving. De volgende aspecten zijn hierbij van belang:

- a. **Toegankelijkheid van Hulp:** Wanneer mensen gemakkelijker toegang hebben tot hulpverlening zoals schuldhelpverlening en sociale ondersteuning, kunnen ze sneller de nodige hulp krijgen. Dit voorkomt dat kleine financiële problemen uitgroeien tot grotere schulden.
- b. **Informatie en Educatie:** Een beter bereik betekent ook dat mensen beter geïnformeerd zijn over hun rechten en beschikbare hulp. Educatie over budgetteren en financiële planning kan hen helpen om betere keuzes te maken en schulden te voorkomen.
- c. **Versterking van Sociale Netwerken:** Een goede bereikbaarheid van hulpbronnen bevordert ook sociale interactie. Mensen die in armoede leven, kunnen zich vaak geïsoleerd voelen. Door hen te betrekken bij gemeenschapsactiviteiten, kunnen ze steun en solidariteit vinden, hetgeen hun mentale welzijn verbetert.

Wat we al doen:

- **Spreekuren:** Wekelijkse aanwezigheid bij de voedselbank en in de wijk om hulp te bieden.
- **Hypotheekverstrekkers:** Experimenteren met hulp bij beginnende hypotheekachterstanden. Hiermee ondersteunen wij veelal werkenden.
- **Tijdige afhandeling van financiële zaken:** Zorgen voor tijdige afhandeling van aanvragen voor bijzondere bijstand.
- **Breday:** Ondersteuning voor Bredase jongeren met financiële vragen.

“In koffiebars in Italië kan je een Caffè Sospeso bestellen. Het is een uiting van vrijgevigheid om zo’n extra koffie te betalen. Deze ‘koffie in de wacht’ kan later worden besteld door iemand die het minder breed heeft. Deze sympathieke traditie bracht ons bij het Chassé Theater op het idee zoiets te doen met theater- en filmkaartjes. Twee jaar terug zijn wij gestart met de actie Koop een kaartje voor een ander! Het is hartverwarmend om te zien hoeveel van onze bezoekers bij de aankoop van hun kaartje een extra bedrag doneren. Chassé Cultuurfonds verzamelt de donaties en via Quiet Breda vinden de tickets hun weg naar de doelgroep. Al honderden Bredanaren, waaronder vele kinderen, konden zo toch deelnemen aan de samenleving en een concert, film, voorstelling of tentoonstelling zien. Het maakt gelukkig om te delen en daarmee het leven van mensen in armoede een stukje leefbaarder te maken.”

Ruud van Meijel, Chassé Theater

Wat gaan we extra doen:

- **Financieel spreekuur uitbreiden:** Naast MBO ook op HBO-scholen spreekuren houden om jongeren te bereiken.
- **Nieuwe vindplaatsen:** Actief zoeken naar nieuwe plekken om mensen met geldproblemen te vinden, zoals bij huisartsen, consultatiebureaus en werkgevers (in diverse branches).
- **Betere informatievoorziening:** Informatie over hulp bij financiële problemen beter beschikbaar maken, bijvoorbeeld via het Huis van het Recht in Breda.
- **Loketfunctie bij de voedselbank:** Toeleiding naar werk en informatie over inkomensondersteunende voorzieningen.
- **Jaarlijkse publiekscampagne:** Meer mensen bereiken en informeren over inkomensondersteunende voorzieningen. Jaarlijkse campagne om mensen bewust te maken van de mogelijkheid om hulp aan te vragen en hen te informeren over beschikbare voorzieningen.
- **Ervaringsdeskundigen:** Kennis van mensen die zelf schulden hebben gehad gaan we actief inzetten bij het maken van afwegingen voor vergroten van het bereik.
- **Regionaal Werkcentrum:** Een laagdrempelig centrum waar werkzoekenden, werkenden en werkgevers de benodigde dienstverlening kunnen vinden.
- **Werkgeversaanpak 'Financieel fitte werknemers':** Stimuleren van werkgevers om geldzaken op de werkvloer bespreekbaar te maken.
- **Samenwerking in de wijk via de Stevige Lokale Teams:** Meer samenwerken met partners in de wijken, ook met onze eigen gemeentelijke ketens als Jeugdhulp en Wmo, maar ook met Verbeter Breda.
- **Onderzoek automatische verlengingen:** We onderzoeken de mogelijkheden voor het automatisch verlengen van (in ieder geval) de Individuele Inkomenstoeslag (IIT), de seniorentoeslag, de Bredapas en het schoolstartpakket, waarbij we in 2025 beginnen met de IIT. Dit zal leiden tot minder stress voor de inwoner omdat de toeslag niet jaarlijks opnieuw moet worden aangevraagd. Ook zal dit naar verwachting leiden tot minder niet-gebruik, aangezien mensen niet meer kunnen vergeten een

toeslag aan te vragen. Een aantal regelingen kan mogelijk ook onderdeel worden van de Bredapas.

- **Buddies (armentekort.be):** Onderzoek of we vrijwilligers kunnen koppelen aan Bredanaars in financiële moeilijkheden om hun zelfvertrouwen te vergroten en hen te ondersteunen, ook in het open gesprek. Dit naar voorbeeld van het Belgische initiatief

“Ik groeide op in armoede en heb vanuit het perspectief van het kind ervaren wat het met je doet om niet mee te kunnen doen. Er ontstaat schaamte en isolement. Ik nam taken over van mijn ouders die eigenlijk niet mijn verantwoordelijkheid waren en kon daardoor niet echt kind zijn. We waren een typisch “multiproblematiek gezin”. Door mijn huidige werk als ervaringsdeskundige kan ik deze negatieve ervaringen omzetten in iets positiefs. Ik ben de afgelopen jaren enorm gegroeid in mijn zelfvertrouwen en ik ben blij dat ik ook kan bijdragen aan het versterken van diegenen die het nu moeilijk hebben. Ik ga ook in gesprek met professionals en beleidsmedewerkers en geef hen ook workshops. Zo draag ik bij aan het veranderen van het systeem, zodat het beter aansluit bij wat echt nodig is.”

Lilith-Smidts-Lefever,
inwoner Breda en werkzaam als ervaringsdeskundige bij Sterk uit Armoede

4.5. Cirkel van armoede doorbreken

Iedere maand kunnen rondkomen, is een voorwaarde voor bestaanszekerheid en om als kind te kunnen worden wie je wilt zijn. Om de cirkel van armoede en kansenongelijkheid succesvol te doorbreken, is het noodzakelijk om uit te gaan van een integrale aanpak binnen het sociaal domein op bijvoorbeeld de thema's gezondheid, jeugd, onderwijs/werk en maatschappelijke opvang.

Om te voorkomen dat armoede van generatie op generatie wordt doorgegeven, is het belangrijk zo vroeg mogelijk in het leven van kinderen ondersteuning te bieden. Op de lange termijn leidt dit tot minder maatschappelijke kosten en minder ongewenste maatschappelijke gevolgen, meer financieel zelfredzame en actieve inwoners. Het doorbreken van intergenerationele armoede heeft verschillende positieve effecten, zowel voor inwoners als voor de samenleving als geheel. Door intergenerationele armoede te doorbreken, dragen we duurzaam bij aan een sterkere, gezondere en meer rechtvaardige samenleving.

De gevolgen zijn dan onder andere:

- a. **Verbeterde levenskwaliteit:** Wanneer gezinnen uit de armoede komen, ervaren ze vaak een betere levenskwaliteit. Het leidt tot betere gezondheidszorg, onderwijs en huisvesting, hetgeen leidt tot een gezonder en gelukkiger leven. Het doorbreken van armoede vermindert de stress die vaak gepaard gaat met financiële onzekerheid. Dit heeft positieve effecten op de mentale en fysieke gezondheid van individuen en gezinnen.
- b. **Sociale mobiliteit:** Doorbreken van armoede biedt kinderen de kans om hun sociale en economische status te verbeteren. Dit kan hen helpen om beter onderwijs te volgen en betere banen te vinden, hetgeen op zijn beurt de kans vergroot dat toekomstige generaties ook succesvol zijn.
- c. **Versterking van gemeenschappen:** Wanneer mensen uit armoede komen, dragen ze vaak bij aan hun gemeenschappen. Dit kan leiden tot meer betrokkenheid bij lokale initiatieven, vrijwilligerswerk en een sterkere sociale cohesie.

- d. **Vermindering van kansenongelijkheid:** Door intergenerationele armoede te doorbreken, wordt de kloof tussen verschillende sociale en economische groepen kleiner. Dit bevordert een eerlijkere samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft. Kinderen die opgroeien in een omgeving zonder armoede hebben betere kansen op een goede opleiding en een gezonde ontwikkeling. Dit heeft langdurige voordelen voor hun toekomst en die van hun kinderen.

Wat we al doen:

- **Inkomensondersteunende voorzieningen:** Diverse bijstandsregelingen en subsidies om financiële druk te verlichten (Zie bijlage).
- **Ondersteuning voor kinderen:** Initiatieven zoals ontbijtboxen.
- **Jongerenperspectief fonds³:** Innovatieve schuldenaanpak voor jongeren.
- **Saneringskrediet:** Aanbieden van saneringskredieten met een aflostermijn van 18 maanden.
- **Menstratieproducten:** Menstratieproducten Uitgifte Punten (MUP's) voor jonge meiden en vrouwen, initiatief van het Armoedefonds. Er zijn in Breda al negen MUP's. In 2023 zijn daar zo'n 5.000 producten verspreid. Deze zijn uitgegeven aan onder andere gezinnen bij de Voedselbank, studenten/jongeren en vrouwen in armoede in de leeftijd van 30 tot 50 jaar.
- **Relatie schuldhulpverlening en bijzondere bijstand:** Inwoners in een traject schuldhulpverlening hebben recht op de Bredapas, de individuele inkomenstoelage en het schoolstartpakket.

³ Deze kan in het nieuwe initiatief verbreden Bredapas geïntegreerd worden

Wat gaan we extra doen:

- **Schuldenafkoopfonds:** Continueren van het fonds dat kleine schulden overneemt, met als voorwaarde dat de problemen bij de bron worden aangepakt. Het gaat om schulden die, als zij niet op tijd worden opgelost, snel zullen oplopen en problematisch worden. Met dit fonds zetten wij in op zo snel als mogelijk herstructureren van (relatief) lage schulden om oplopende incasso- en deurwaarderskosten te voorkomen. Indien er al sprake is van problematische schulden moeten inwoners zich wenden tot de gemeente of de rechtbank voor een (langdurig en kostbaar) traject minnelijke schuldhelpverlening (MSNP) of wettelijke schuldhelpverlening (WSNP) en komen zij niet meer in aanmerking voor het schuldenafkoopfonds. Tot heden is ingezet op een maximale bijdrage van € 5000. In de praktijk zien wij steeds vaker dat wij maatwerk moeten leveren en dat een hogere bijdrage wenselijk is. Wij verhogen daarom de bijdrage tot maximaal € 7000. Het bedrag wordt om niet verstrekt. Daaraan zijn wel voorwaarden verbonden om de betrokkene te helpen zijn leven weer op de rit te krijgen en ervoor te zorgen dat de kans op terugval zo klein mogelijk is.
- **Inkomensondersteunende voorzieningen:** Meer mensen informeren over financiële hulp in duidelijke taal om de cirkel van armoede te doorbreken.
- **Focus op verbetering van samenloop van inkomensregelingen:** Koppelen van inkomensregelingen aan de Bredapas om de toegang te vergemakkelijken.
- **Zero Poverty Lab:** Onderzoek naar de effecten van armoede op het (kinder)brein en oplossingen om generatiearmoede te doorbreken. De opbrengsten volgen we actief en zetten we om waar bruikbaar. Het Zero Poverty Lab sluit aan bij (inter)nationale doelstellingen: het aantal mensen dat in armoede leeft duurzaam verkleinen en de veerkracht van Nederlanders die leven in armoede vergroten. Het Zero Poverty Lab maakt onderdeel uit van het Programma Brede Welvaart van Tilburg University.

- **Kansrijke start:** lokale coalitie voor de Kansrijke start wordt geformaliseerd. Dit is een ketenaanpak rond onder andere geboortezorg, medische zorg, jeugdgezondheidszorg en partijen voor armoede en schulden die het verschil kunnen maken voor het fundament waarop een kind zich ontwikkelt. De omgeving waarin een kind wordt geboren, groeit en zich ontwikkelt in de eerste 1000 dagen, bepaalt in grote mate de kansen voor later. We bouwen daardoor aan een generatie in de maatschappij van morgen.
- **Duurzame uitstroom:** Inzetten op duurzame uitstroom door mensen eerst kortdurende banen aan te bieden om basisvaardigheden te trainen, bijvoorbeeld in samenwerking met WRKLB76 (Breda Werkt).
- **Statushouders aan het werk:** Integrale aanpak om statushouders naar werk te begeleiden, inclusief ontzorgen. Gemeenten zijn verplicht inburgering plichtige statushouders financieel te ontzorgen in het eerste half jaar dat zij een bijstandsuitkering krijgen. Dat betekent dat we vanuit de bijstandsuitkering van de statushouder de huur, zorgverzekering en gas, water en licht betalen. Statushouders willen graag (snel) aan het werk en erbij horen. Daarvoor bieden we een paralleltraject aan waarbij de zelfredzaamheid bevorderd wordt door taal en inburgering gelijktijdig te laten verlopen.

“Onze missie is het voorkomen van sociale uitsluiting van kinderen uit gezinnen met geldzorgen. We bieden kansen aan kinderen van 4 tot 18 jaar door ze te laten deelnemen aan binnen- en buitenschoolse activiteiten. Hierdoor kunnen deze kinderen hun sociale vaardigheden en kennis zo optimaal mogelijk ontwikkelen. Door deze kinderen niet buiten te sluiten participeren ze later als volwassenen ook volwaardig in de maatschappij. Daarom is ons motto: Alle kinderen mogen meedoen, want nu meedoen is straks meetellen!”

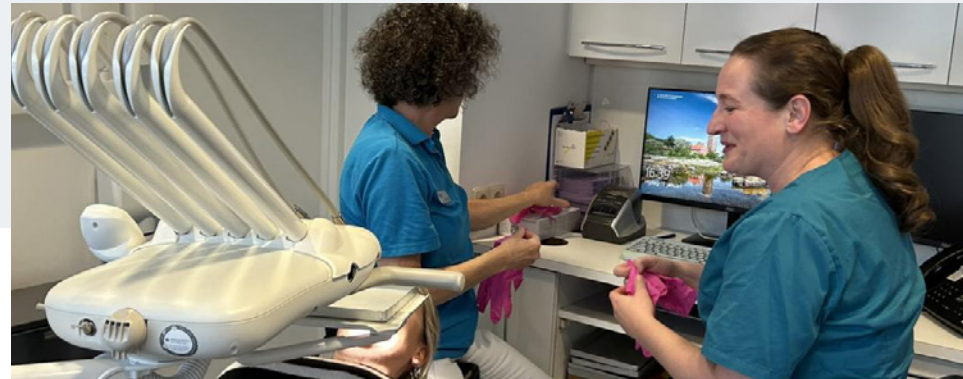
Stichting Leergeld Nederland

“Interview met de straattandarts”

Tandzorg mijden zorgt voor grotere problemen

Amanda, voorzitter van Stichting Straattandarts Breda zet zich vrijwillig in om deze mensen te helpen: “Doordat voor mensen de tandarts door omstandigheden niet toegankelijk was, is er een grote behandelingsachterstand ontstaan. De problemen worden daardoor alleen maar groter.

Naast onbehandelde ontstekingen en pijn, kan dit ook negatieve gevolgen hebben op het functioneren in het dagelijks leven en op het werk. Mensen kunnen hierdoor in sociaal isolement raken. In geval van verslaving wordt het moeilijker om te stoppen met gebruik, omdat de drugs de klachten verdoven. Ik ben blij dat wij als Stichting Straattandarts Breda met deze ondersteuning van de gemeente een aantal mensen kunnen helpen.”

"Als je in het leven klap na klap ontvangt en er steeds meer deuren sluiten voel je je machteloos. Maar Amanda en Chiara gaven me meer dan een lichtpuntje. Ik voel me niet meer machteloos, maar gesterkt om weer op het juiste pad te komen en ben dankbaar voor hun mooie hulp aandacht en werk. Heel erg bedankt."

Bedankje aan straattandarts Breda

Casus:

Maria had altijd hard gewerkt om haar gezin te onderhouden. Maar toen haar man zijn baan verloor en de rekeningen zich opstapelden, raakte ze steeds verder in de schulden. Uiteindelijk moest ze hulp zoeken bij de schulphulpverlening.

Het was een zware stap voor Maria om toe te geven dat ze het niet meer alleen kon redden. De schulphulpverleners hielpen haar om een overzicht te krijgen van haar financiën en samen stelden ze een plan op om de schulden af te lossen. Maar ondanks hun hulp, bleef er weinig geld over voor andere noodzakelijke uitgaven.

Een van de grootste zorgen van Maria was haar gebit. Ze had al maanden last van kiespijn, maar een bezoek aan de tandarts kon ze zich niet veroorloven. Elke dag werd de pijn erger, maar ze moest doorzetten voor haar kinderen. De gedachte aan de hoge kosten van een tandartsbezoek hield haar 's nachts wakker.

Gelukkig wees een van de schulphulpverleners haar op een lokaal initiatief dat gratis tandheelkundige zorg biedt aan mensen in financiële nood. Met hun hulp kon Maria eindelijk de broodnodige behandeling krijgen. Het was een enorme opluchting voor haar en gaf haar nieuwe hoop voor de toekomst.

5

Financiën

Financiën

We verwachten de activiteiten uit het beleidsplan te kunnen financieren met de op dit moment aanwezige armoedemiddelen (zie onderaan de tabel).

Dit is inclusief het extra bedrag van € 5,9 miljoen dat in het bestuursakkoord 2022-2026 is vrijgemaakt voor armoede. Voor 2025 is dit € 2,2 miljoen en vanaf 2026 structureel € 1,0 miljoen. Ook heeft het Rijk vanaf 2024 structurele middelen beschikbaar gesteld voor betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden (deze waren eerder incidenteel toegekend). Dit bedrag van ongeveer € 0,45 miljoen is ook toegevoegd.

Om aan te sluiten bij de activiteiten uit het bestedingsplan zal worden voorgesteld om van het bedrag van € 2,2 miljoen voor 2025, een bedrag van € 0,42 miljoen door te schuiven naar 2026 en verder (€ 0,16 miljoen 2026/ € 0,14 miljoen 2027/ € 0,12 miljoen 2028).

Ook is door het Rijk aan gemeenten incidenteel geld toegekend voor het bieden van financiële ondersteuning aan huishoudens die als gevolg van de alleenverdienersproblematiek in de problemen komen. Voor Breda een bedrag van € 0,19 miljoen dat is toegevoegd aan de begroting 2025. Omdat dit gefaseerd zal worden opgepakt, zal worden voorgesteld een bedrag van € 0,01 miljoen door te schuiven naar 2026 en verder (€ 0,05 miljoen 2026/ € 0,05 miljoen 2027).

Vanuit de bezuinigingstaakstelling uit de kadernota 2024 zijn budgetten vanuit Participatie ingeleverd. Het betreft hier de Bredapas en het structurele bedrag voor het Schuldenafkoopfonds. De Bredapas, inclusief het breder toegankelijk maken van de pas, wordt vanuit de armoedemiddelen bekostigd. Voor het Schuldenafkoopfonds zijn naast de ingeleverde structurele middelen, nog incidentele middelen over vanuit voorgaande jaren. Naar verwachting zijn deze toereikend voor de komende 2 jaar. Zoals ook in het vorige beleidsplan is afgesproken, blijven deze beschikbaar totdat zij volledig zijn verbruikt.

Een nieuw initiatief in het beleidsplan is het “Huis van het Recht” voor betere juridische hulp en coördinatie. De kosten van € 0,1 miljoen in 2025, 2026 en 2027 worden gedekt uit de middelen versterking dienstverlening gemeenten (deze POK-middelen zijn in de begroting opgenomen in programma 5, als onderdeel van het thema een toekomstbestendige organisatie). Op basis van evaluatie vindt besluitvorming plaats voor eventuele voortzetting en financiering voor de periode na 2027.

Zoals aangegeven zijn dit de middelen die op dit moment bekend zijn. Mogelijk worden er door het kabinet nog extra middelen toegekend op het gebied van armoede en schulden, gelet op het belang dat de meeste politieke partijen hechten aan bestrijding van armoede en schulden en de komst van een Nationaal programma armoede en schulden. Meer duidelijkheid hierover is er pas na vaststelling van de begroting van het Ministerie van SZW (december 2024) en het in het voorjaar van 2025 te verschijnen nationaal programma. Wel is al bekend dat het kabinet in 2025 24 miljoen uittrekt, oplopend naar € 100 miljoen in de periode 2028 tot en met 2030. En vanaf 2031 structureel € 75 miljoen voor een samenhangend pakket aan maatregelen dat voortbouwt op het basispakket IBO, zoals het ontwikkelen van een integraal schuldenoverzicht, het verbeteren van vroegsignalering en het uitwerken en implementeren van een kwaliteitskader schuldhelpverlening.

Meerjarenbegroting armoedebeleid 2025-2028

Meerjarenbegroting armoedebeleid 2025-2028					
				(uitgaven in €)	
Product	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027	begroting 2028	
Bijzondere bijstand en individuele inkomenstoeslag:	€ 4.825.000	€ 4.584.000	€ 4.584.000	€ 4.534.000	
-Regelingen bijzondere bijstand	€ 4.384.000	€ 4.184.000	€ 4.184.000	€ 4.184.000	*1
-Alleenverdienersproblematiek	€ 91.000	€ 50.000	€ 50.000		
-Individuele inkomenstoeslag	€ 350.000	€ 350.000	€ 350.000	€ 350.000	
Subsidies:	€ 2.063.311	€ 2.063.311	€ 2.063.311	€ 2.063.311	
-Stg Leergeld	€ 127.017				
-JFSC	€ 815.150				
-Volwassenenfonds	€ 100.000				
-Waardenetwerk bestaanszekerheid *	€ 1.021.144	€ 1.021.144	€ 1.021.144		
-Reservering voor continuering subsidies		€ 1.042.167	€ 1.042.167	€ 2.063.311	
Project en interventie:	€ 372.000	€ 297.000	€ 297.000	€ 187.000	
-Medische advisering	€ 97.000	€ 97.000	€ 97.000	€ 97.000	
-NIDUD (Minima effectrapportage)	€ 25.000				
-Campagne (inclusief life-events)	€ 100.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 40.000	
-Vindplaatsen werkende armen	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	
-Menstruatie Uitgifte Punt (MUP)	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	
-Huis van Recht	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000		*2
BredaPas (inclusief digitalisering-verbreding)	€ 600.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	
Schuldhulpverlening en preventie (incl. inzet personeel):	€ 5.052.000	€ 5.052.000	€ 5.052.000	€ 5.052.000	
Oa.					
Inwoners					
-Schuldenaankoopfonds	€ 84.000	€ 84.000			*3
-Jongeren PerspectiefFonds	€ 120.000	€ 120.000	€ 120.000	€ 120.000	
-Vroegsignalering	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	
-Preventie	€ 88.000	€ 88.000	€ 88.000	€ 88.000	
-Bewindvoering	€ 185.000	€ 185.000	€ 185.000	€ 185.000	
Ondernemers					
-Schuldhulpverlening voor ondernemers	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	
-Preventie / nazorg ondernemers	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	
-Coaching voor ondernemers	€ 63.000	€ 63.000	€ 63.000	€ 63.000	
-Uitbesteden complexe SHVO (schuldhulp voor ondernemers)	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	
-Levensvatbaarheidsonderzoeken	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	
Totaal	€ 12.912.311	€ 12.246.311	€ 12.246.311	€ 12.086.311	
* waardenetwerk bestaanszekerheid					
preventie SHV	€ 139.409				
sociale raadslieden en psychosociale hulp bij schulden	€ 771.750				
voedselverstrekking	€ 68.825				
straattandarts	€ 41.160				
	€ 1.021.144				
*1 Regelingen bijzondere bijstand op grond van Participatiewet, oa. bewindvoering, duurzame gebruiksgoederen, seniorentoeslag, schoolstarterspakket, overige kosten bijzondere bijstand.					
Hierbij aangenomen dat bijzondere kosten voor deurwaarderkosten afnemen vanaf 2026 agv. bewindvoerders in gemeentelijke dienst.					
*2 Huis van Recht, gefinancierd uit middelen dienstverlening gemeenten (POK-middelen, opgenomen in Programma 5).					
*3 De resterende eenmalige middelen Schuldenaankoopfonds uit voorgaande jaren (€ 0,17 miljoen) blijven cf. eerdere afspraken beschikbaar in het Schuldenaankoopfonds totdat zij zijn verbruikt.					

Bijlagen

Bijlage 1 - Definities

Wat is armoede?

Er is geen gouden regel die bepaalt wanneer iemand in Nederland rijk of arm is. We hanteren als uitgangspunt de definitie die het CBS, SCP en Nibud in oktober 2024 hebben vastgesteld. Zij geven de volgende armoedegrens aan:

Als er na het betalen van de vaste lasten (wonen, energie en zorg) te weinig geld overblijft voor andere basisbehoeften, dan is een huishouden arm. Waar de armoedegrens voor een huishouden ligt, is afhankelijk van het soort huishouden. Hoe meer mensen, hoe meer er nodig is voor de minimale levensbehoeften.

Op basis van de nieuwe methode is de armoedegrens in 2023:

- Voor een alleenstaande: € 1.510 netto per maand, bij een huur van € 590 en energielasten van € 145.
- Voor een paar met twee kinderen tot en met 12 jaar: € 2.535 netto per maand.
- Voor een tweoudergezin met twee puberkinderen: € 2.910 netto per maand.
- Voor een eenoudergezin met twee pubers: € 2.500 netto per maand.

Als het huishouden een vermogen (en daarmee een financiële buffer) heeft dat hoger is dan de armoedegrens op jaarbasis, dan is er geen sprake van armoede. Voor een alleenstaande lag dat bedrag in 2023 op € 18.145, voor een stel met twee jonge kinderen was dat € 30.405.

De nieuwe definitie betekent uiteraard in de praktijk niet dat er minder mensen in Breda in armoede en/of met financiële zorgen leven. Wij zijn ons daarvan zeer bewust; het is dan ook geen reden voor ons om achterover te leunen omdat de armoede af is genomen. In tegendeel, de meetmethode geeft ook aan dat, hoewel het aantal inwoners in armoede in 2023 is afgenomen, de ernst van de armoede is toegenomen.

Wat is bestaanszekerheid?

Een bestaan met voldoende en voorspelbaar inkomen, een woning, toegang tot onderwijs en zorg en een buffer voor onverwachte uitgaven. Dit is nodig om mee te kunnen doen in de samenleving. Voor veel Nederlanders is dit niet vanzelfsprekend en ontstaan er problematische gevolgen op meerdere levensdomeinen. Bestaanszekerheid is een randvoorwaarde voor het welzijn van alle mensen en voorkomt deze problematische gevolgen (Divosa).

Wat verstaan we onder schulden?

Niet elke schuld of betalingsachterstand is meteen een probleem. We volgen de definitie van de NVVK. Deze is identiek aan de definitie in de Faillissementswet en die in de WSNP gebruikt wordt. Een problematische schuldsituatie is:

"Een situatie waarin te voorzien is dat een natuurlijke persoon schulden niet zal kunnen blijven afbetalen of is gestopt met afbetalen". Het gaat dan om een situatie waarin niet binnen 36 maanden alle opeisbare vorderingen betaald kunnen worden.

We helpen alle Bredanaars die zich bij ons melden, ook als die geen problematische schulden hebben, ongeacht de hoogte van hun inkomen. Afhankelijk van de individuele situatie kan immers ook een lage schuld tot een problematische situatie leiden.

Veel mensen hebben één of meerdere schulden. Denk aan een hypotheekschuld, rood staan op de bank of een kortdurende lening om in één keer een grote, noodzakelijke aankoop te kunnen doen waar niet (voldoende) voor gespaard is. Bij problematische schulden zijn de schuldenlast en/of betalingsachterstanden zo groot dat de betrokkenen elke maand geld tekortkomen. Zonder hulp komen zij er niet uit.

Wat verstaan we onder armoedeval?

Als een inkomen in een huishouden, door bijvoorbeeld werk, toeneemt, kunnen de bijdragen uit zowel rijksregelingen (denk aan toeslagen) als gemeentelijke regelingen (denk aan de Individuele inkomenstoeslag of Regeling Bredapas) afnemen of eindigen. Er is sprake van een armoedeval als een huishouden aan het eind van de maand netto minder overhoudt, ondanks het feit dat het inkomen zelf is gestegen.

Bijlage 2 - Landelijke ontwikkelingen

Als het gaat over armoede en schulden zijn er vele landelijke onderzoeken en ontwikkelingen op het gebied van armoede en schulden. In ieder geval twee van die ontwikkelingen zullen de komende jaren het lokale beleid sterk beïnvloeden.

1. De basisdienstverlening schuldhulpverlening
2. Het nationaal programma Armoede en schulden.

Basisdienstverlening schuldhulpverlening

Om de aanhoudende stijging van het aantal inwoners met geregistreerde schulden een halt toe te roepen is begin 2024 tussen Rijk, VNG, Divosa en NVVK de zogenoemde 'basisdienstverlening schuldhulpverlening' afgesproken. Hiermee wordt de kwaliteit van de schuldhulpverlening vergroot en het schuldhulpverleningsaanbod in ons land meer gelijkgetrokken. Het gaat hier over de dienstverlening voor alle inwoners van een gemeente en geldt dus ook voor ondernemers. De basisdienstverlening schuldhulpverlening omvat 21 elementen. Sommige elementen kunnen gemeenten op korte of middellange termijn implementeren, voor andere elementen moeten er eerst landelijk randvoorwaarden zijn ingevuld. De elementen die gemeenten zelf kunnen implementeren in de komende jaren zijn terug te vinden in hoofdstuk 3 en bij de focuspunten in hoofdstuk 4 van dit beleidsplan.

Nationaal programma Armoede en schulden

In het regeerakkoord is opgenomen dat er een Nationaal Programma Armoede en schulden komt met een integrale, interdepartementale aanpak met gemeenten, vakbonden, werkgevers, maatschappelijke en private organisaties en ervaringsdeskundigen. In een brief van 11 oktober 2024 aan de Tweede kamer geeft het kabinet aan dat zij met dit programma inzet op een breed palet aan samenhangende maatregelen waarbij elementen uit het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO)-rapport "Naar een werkende schuldenketen" (met input van de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Algemene Zaken, Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties, Financiën en Justitie en Veiligheid) geldt als uitgangspunt. De kern van het

rapport gaat in op het feit dat problematische schulden niet alleen een individueel, maar ook een maatschappelijk probleem zijn. In het rapport worden meerdere voorstellen gedaan om dit aan te pakken, uitgesplitst in 52 beleidsfiches. Zes maatregelen worden als essentieel gezien. Het kabinet heeft nu aangegeven deze zes maatregelen als basis te hanteren voor het komende Nationaal programma.

Het gaat over:

- Eén overheidsincasso,
- Een integraal schuldenoverzicht,
- Zorgplicht voor gerechtsdeurwaarders,
- Collectief afbetalingsplan,
- Aanscherpen kwaliteitseisen en
- Eén helder schuldenoverzicht.

De maatregelen worden de komende tijd verder uitgewerkt en getoetst op doelmatigheid, uitvoerbaarheid en juridische haalbaarheid. Uit deze beleidsmatige uitwerkingen en verkenningen zal moeten blijken of en zo ja in welke vorm wetgeving wenselijk en noodzakelijk is.

Het kabinet heeft aangegeven dit Nationaal programma te willen vormgeven samen met gemeenten, maatschappelijke en uitvoeringsorganisaties en ervaringsdeskundigen, met passende governance en regie vanuit de Rijksoverheid. Bij dit programma zijn 'voorkomen is beter dan genezen' en 'werk is de beste weg uit armoede' de leidende principes. In het voorjaar van 2025 wordt de Tweede kamer nader geïnformeerd over de uitwerking van het Nationaal programma.

Naast de twee hiervoor genoemde ontwikkelingen, zijn er nog vele andere landelijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het gemeentelijk beleid. Onderstaand lichten we enkele ontwikkelingen toe.

Rijksoverheid en bestaanszekerheid

Het Rijk is (mede)verantwoordelijk voor de bestaanszekerheid van inwoners. Deze bestaanszekerheid is het afgelopen jaar onder druk

komen te staan. Niet alleen voor mensen met een uitkering maar ook voor mensen die (fulltime) werken. Bestaanszekerheid kan gerealiseerd worden door het inkomen te verhogen, zodat de koopkracht in stand blijft. Maar ook door het systeem van toeslagen en andere aanvullende inkomenscomponenten anders vorm te geven of belastingverlaging. Voor veel Bredanaars is er op dit moment geen sprake van bestaanszekerheid en wordt er naar de gemeente gekeken voor ondersteuning. Zolang het Rijk hier, als verantwoordelijke, onvoldoende actie in onderneemt, komen we niet in alle situaties tot een structurele oplossing van de armoedeproblematiek. Gemeenten hebben bijvoorbeeld ook last van een overheid die zelf schulden veroorzaakt met het vergemakkelijken van online gokken en streng incassobeleid (belastingdienst, CJB).

We kunnen soms alleen pleisters plakken. Daarom wordt door de G40 en de VNG een lobby richting het Rijk gevoerd. Onder andere voor een verdere verhoging van het besteedbaar inkomen, het vereenvoudigen van het toeslagensysteem en het verbeteren van de financiële positie van mensen met een beperking of chronische ziekte. Wij vinden het belangrijk dat er structurele maatregelen komen om financiële zekerheid te waarborgen.

Buy now, pay later (BNPL) (Koop nu, betaal later)

Online bankieren maakt kopen via internet al gemakkelijk, maar met buy now, pay later (BNPL) is elke aankoop snel besteld. Met BNPL betalen inwoners pas voor aankopen zodra deze zijn geleverd. Helaas is dit niet zonder risico: te laat met een betaling, dan loopt de rekening snel hoog op. In een brief van het kabinet aan de Tweede kamer van 11 oktober 2024 merkt het kabinet op dat als gevolg van de implementatie van de herziene richtlijn consumentenkrediet 'koop nu, betaal later'-diensten onder het toepassingsbereik van de richtlijn worden geplaatst.

Dit gaat ervoor zorgen dat aanbieders (vanaf 20 november 2026) van 'koop nu, betaal later' een vergunning nodig hebben en aan strengere eisen moeten voldoen voor het aanbieden van hun diensten zowel in webshops als in fysieke winkels. Die vergunning verleent de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Denk bij de

voorgeschreven eisen onder meer aan gedrags- en governance bepalingen, reclameregels, het uitvoeren van een kredietwaardigheidsbeoordeling en registratie en raadpleegplichten in het Bureau Krediet Registratie (BKR). Daarnaast wordt door het kabinet, in lijn met de aanbeveling van het IBO, de leeftijdsverificatie bij 'koop nu, betaal later'-diensten wettelijk verplicht. Ondanks voorgaande acties van het kabinet moet wel worden bedacht dat daarnaast iedere webwinkel en fysieke winkel ervoor kan kiezen om ook zelf BNPL in te voeren.

De consequenties die wij in de praktijk zien brengen wij via onder meer de VNG en de G40 onder de aandacht van het Rijk. Het vergroten van de bewustwording van de risico's van het aangaan van (kortlopende) schulden zien wij als een zeer belangrijk aspect in onze totale aanpak van Bredanaars in de financiële problemen. In gesprekken met inwoners die beroep doen op ondersteuning op het gebied van schulden is er altijd aandacht voor preventie, waarbij kopen op afbetaling ook een van de aandachtspunten is. Ook bij onze maatschappelijke partners die inwoners met geldzorgen ondersteunen is veel aandacht voor dit aandachtspunt binnen preventie. Zo is er bij de budgetcursus 'Een held met geld', die wordt verzorgd door Zorg voor Elkaar Breda, aandacht voor het omgaan met financiële verleidingen en valkuilen. Ook worden er op scholen cursussen verzorgd om jongeren bewust te maken van een goede omgang met geld.

Onderzoeken door hoger onderwijsinstellingen

Armoede en schulden zijn onderwerpen die op steeds meer hogescholen en universiteiten een prominente plaats kennen. Enerzijds zijn er specifieke lectoraten, zoals op de Hogeschool Rotterdam (Lectoraat Kinderarmoede), Hogeschool van Amsterdam (Lectoraat Armoede interventies) en Hogeschool Utrecht (Lectoraat schulden en incasso en Lectoraat Schuldpreventie en vroegsignalering). Anderzijds zijn er steeds meer hoger onderwijsinstellingen die ook vanuit een andere invalshoek structureel of incidenteel onderzoek doen naar armoede en schulden, zoals b.v. vanuit Social Work (Avans) en Privaat recht (Universiteit van Amsterdam). Tilburg University heeft zelfs, binnen haar programma Brede Welvaart, een

specifiek Zero Poverty lab dat ondermeer intergenerationele armoede wil doorbreken door het effect van armoede op het (kinder)brein duidelijk te maken.

Veel van de onderzoeken van deze instellingen vinden plaats in opdracht van gemeenten of ministeries, maar de resultaten van die onderzoeken zijn bijna altijd ook relevant voor andere gemeenten.

Versimpelen

Mensen komen in de knel op het gebied van financiële bestaanszekerheid. De landelijke politiek spreekt over een “doolhof” van landelijke en lokale regelingen op het gebied van inkomensondersteuning waar mensen in verdwalen. Zodoende is er landelijk het programma Vereenvoudiging inkomensondersteuning voor Mensen (VIM) opgericht met als doel de complexiteit van het stelsel op het gebied van bestaanszekerheid, arbeidsparticipatie, rechten en plichten van inwoners en het inkomen te versimpelen.

Wetsvoorstel proactieve dienstverlening voor gegevensuitwisseling

Naar verwachting wordt in 2025 het wetsvoorstel proactieve dienstverlening voor gegevensuitwisseling aangenomen. Dit wetsvoorstel geeft de zogeheten SUWI-partijen (SVB, UWV en gemeenten) een juridische basis om persoonsgegevens uit te wisselen. Het doel van het wetsvoorstel is om te onderzoeken wie (waarschijnlijk) recht heeft op een inkomensvoorziening, maar deze op dit moment niet gebruikt. Als dat het geval blijkt, mogen deze mensen door de gemeente worden benaderd om een aanvraag te doen.

Gegevensuitwisseling tussen de verschillende wetgeving Sociaal Domein

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geeft op Europees niveau de uitwerking van de eis in het EVRM om de privacybescherming bij wet nader te regelen. De AVG stelt een aantal algemene kaders en zorgvuldigheidseisen die voor alle verwerkingen van persoonsgegevens gelden. Een belangrijk onderdeel daarvan zijn de rechten van de betrokken persoon, zoals inzagerecht of het recht om niet in een verwerking opgenomen te worden. Daarnaast vereist de AVG de inzet van een aantal praktische tools om de privacybescher-

ming goed te kunnen organiseren. De AVG regelt bijvoorbeeld wanneer een DPIA (Data Protection Impact Assessment) moet worden gedaan, wat de rol van de Functionaris Gegevensbescherming is, hoe een verwerkingsregister eruit moet zien, hoe je met datalekken om moet gaan en hoe je transparant moet zijn naar betrokken personen over het gebruik van hun persoonsgegevens. Specifiek voor Nederland is de AVG uitgebreid met een aantal regels die voor Nederland gelden, onder andere om de AVG goed op de Nederlandse wetgeving te laten aansluiten.

Dit is geregeld in Uitvoeringswet AVG (UAVG). De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) houdt in Nederland toezicht op de uitvoering van de AVG en de UAVG. De materiewetten beschrijven de wettelijke taken van de overheid op specifieke onderwerpen zoals maatschappelijke ondersteuning (Wmo), werk en inkomen (o.a. de Participatiewet) en verplichte zorg (Wvvgz). Voor overheidsorganisaties ligt daar de juridische basis voor de verwerking van persoonsgegevens op grond van de AVG. De AVG stelt namelijk dat de overheid alleen persoonsgegevens van burgers mag verwerken als dat berust op een wettelijke taak. Geen taak betekent voor de overheid ook geen bevoegdheid tot gegevensverwerking over burgers.

Als je persoonsgegevens mag verwerken binnen een domein, betekent dit niet dat deze mogen worden gedeeld met collega's uit een ander domein. Bijvoorbeeld uitwisseling tussen Jeugdhulp en Participatiewet. Er dient goed worden nagegaan of de gegevens onmisbaar zijn voor het doel wat de ontvangende partij ermee beoogt. Toestemming is niet nodig bij een 'conflict van plichten'. Hiervan is sprake wanneer het verbod om gegevens zonder toestemming te delen botst met de plicht om direct hulp te verlenen aan een client die direct hulp nodig heeft. Zonder toestemming van de client delen van gegevens kan bij een vitaal of zwaarwegend belang van de client of een gezinslid. Toestemming is dan vooraf niet nodig. Wel dient de client geïnformeerd te worden dat informatie gedeeld wordt met collega(s).

Alleenverdienersproblematiek

Door een samenloop van (landelijke) regelingen is er een groep alleenverdieners met verschillende inkomstenbronnen die onder het bestaansminimum valt. In afwachting van een nieuwe landelijke regeling gaan gemeenten, aan de bij het Rijk bekende gedupeerden, aan deze inwoners een tegemoetkoming uitkeren.

Hervormingsagenda vereenvoudiging inkomensondersteuning

Het kabinet geeft prioriteit aan het vereenvoudigen van inkomensondersteuning, zoals beschreven in het Regeerprogramma (2024). Hiervoor wordt een hervormingsagenda opgesteld met drie doelen: inkomensondersteuning moet zekerheid bieden, moet makkelijk te begrijpen zijn en (meer) werken moet lonen.

Bijlage 3 - Factsheets

Factsheet Armoede en schulden 2024

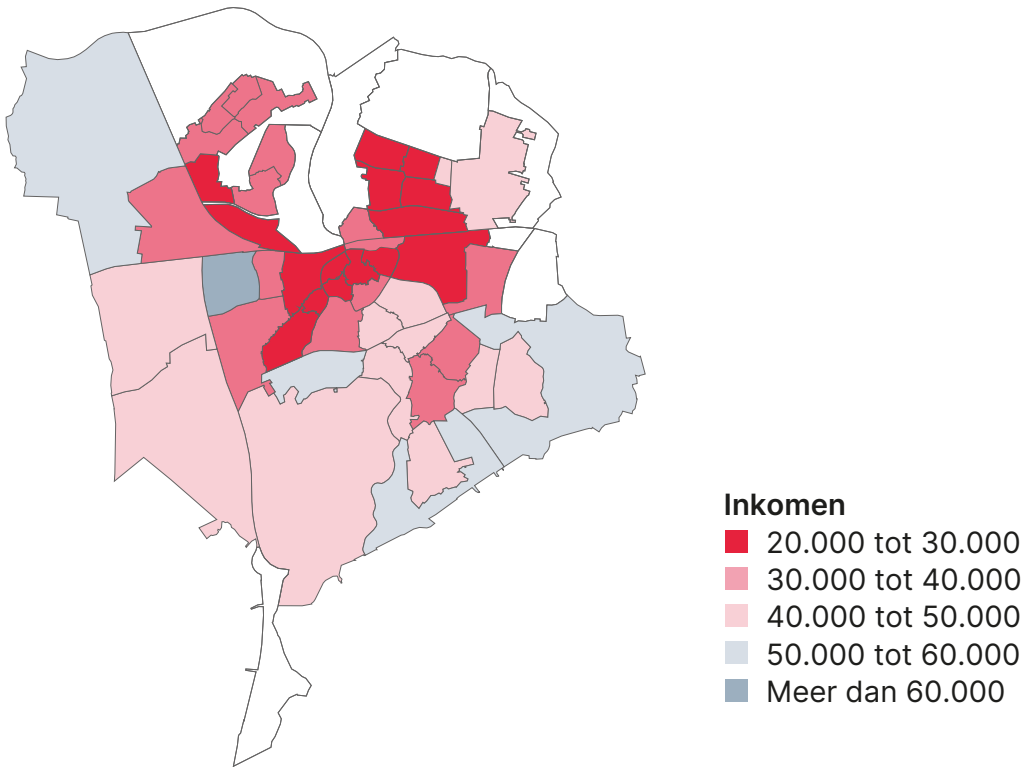
Kengetallen inkomen 2022

Regio	Gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen
Breda	€ 51.300
Nederland	€ 50.900
Leeftijd hoofdkostwinner	
tot 25 jaar	€ 17.100
25 tot 45 jaar	€ 52.500
45 tot 65 jaar	€ 66.400
65 jaar of ouder	€ 40.200
Type huishouden	
Eenoudergezin	€ 46.000
Eenpersoonshuishouden	€ 28.200
Paar met kind(eren)	€ 86.900
Paar zonder kind(eren)	€ 58.300

Kengetallen sociale minima en schulden 2022

Totaal aantal huishoudens	89183
Aantal huishoudens met geregistreerde problematische schulden	7280
Aantal huishoudens met inkomen tot 110% van het sociaal minimum	8100
Aantal kinderen in huishoudens met inkomen tot 110% van het sociaal minimum	2300

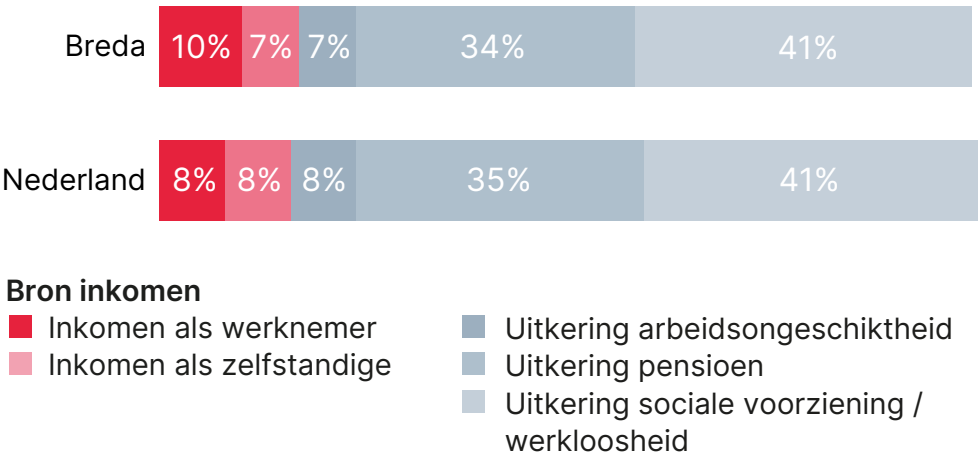
Gestandaardiseerd inkomen van huishoudens per buurt 2021

Gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen 2022

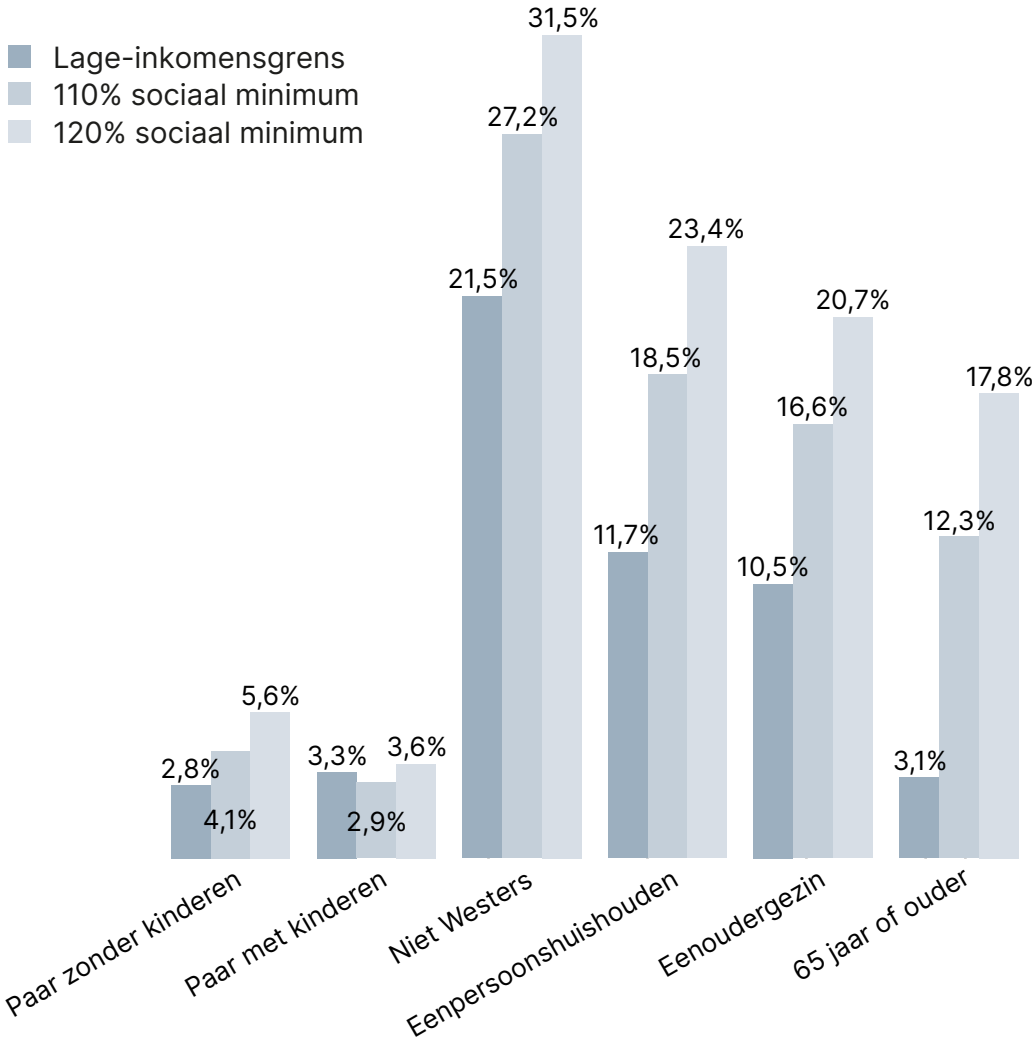
Huishoudens met inkomen tot 110% van het sociaal minimum naar belangrijkste bron inkomen 2022

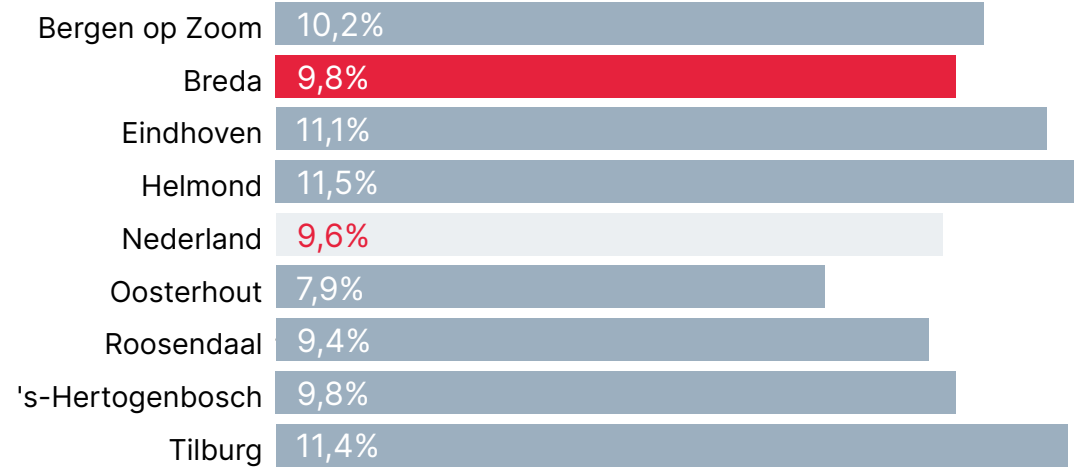
Ontwikkeling aantal huishoudens met inkomen tot 110% van het sociaal minimum

Totaal Breda	2020	2021	2022
Particuliere huishoudens	8400	8000	8100
Type huishouden			
Eenoudergezin	1000	900	800
Eenpersoonshuishouden	5800	5600	5700
Paar met kind(eren)	600	500	500
Paar zonder kind(eren)	900	900	900
Leeftijd hoofdkostwinner			
65 jaar of ouder	2700	2700	2800
Achtergrond hoofdkostwinner			
Niet-Westers	2300		
Kinderen in huishoudens			
Kinderen	2600	2400	2300

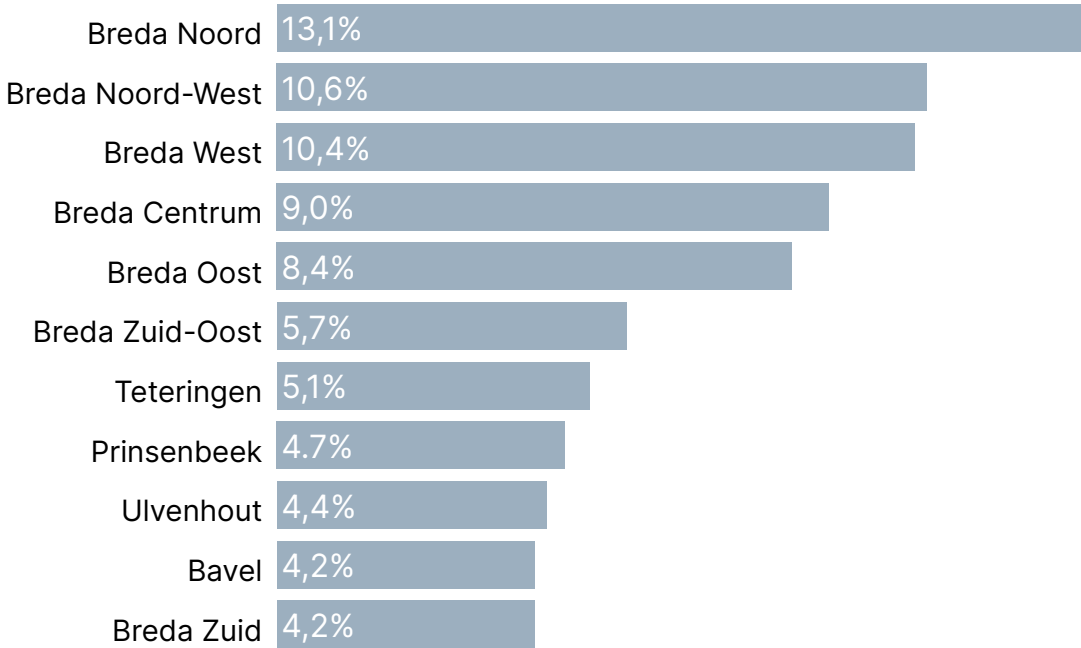
Percentage huishoudens naar samenstelling voor laag inkomen, 110% en 120% van het sociaal minimum 2020

Percentage huishoudens naar samenstelling voor laag inkomen, 110% en 120% van het sociaal minimum 2020

Percentage huishoudens met geregistreerde problematische schulden per wijk (2023)

Indicator en bronvermelding

Indicator:	Bron
Aantal huishoudens:	CBS; Breda in Cijfers - Bevolking
Gemiddeld besteedbaar huishoudensinkomen	CBS; Inkomen van huishoudens; huishoudenskenmerken, regio (indeling 2023)
Gemiddeld persoonlijk inkomen:	CBS; Inkomen van personen; persoonskenmerken, regio (indeling 2022)
Gestandaardiseerd inkomen van huishoudens:	Breda in Cijfers - Buurt- en wijkdata
Huishoudens met geregistreeerde problematische schulden:	CBS; Schuldenproblematiek in beeld
Huishoudens met inkomen tot 110% sociaal minimum:	CBS; Laag en langdurig laag inkomen; huishoudenskenmerken, regio (indeling 2022)
Huishoudens met inkomen tot 110% sociaal minimum:	CBS; Laag en langdurig laag inkomen; kenmerken, regio (indeling 2021) 2011-2020
Huishoudens met inkomen tot lage-inkomensgrens:	CBS; Laag en langdurig laag inkomen; huishoudenskenmerken, regio (indeling 2022)

Indicator en definitie

Indicator	Definitie
Gemiddeld besteedbaar huishoudensinkomen	Gemiddeld besteedbaar inkomen van huishoudens. De populatie bestaat uit alle particuliere huishoudens met bekend inkomen, waarbij studentenhuishoudens niet worden uitgesloten. Het besteedbaar inkomen is als volgt gedefinieerd: Het bruto-inkomen verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies inkomensverzekeringen, premies ziektekostenverzekeringen en belastingen op inkomen en vermogen. Betaalde inkomensoverdrachten bestaan uit overdrachten tussen huishoudens zoals alimentatie betaald aan de ex-echtgeno(o)t(e). Premies inkomensverzekeringen betreffen premies betaald voor sociale verzekeringen, volksverzekeringen en particuliere verzekeringen in verband met werkloosheid, ziekte en arbeidsongeschiktheid en ouderdom en nabestaanden.
Gemiddeld persoonlijk inkomen	Het persoonlijk inkomen omvat het totaal van inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, uitkering inkomensverzekeringen en uitkering sociale voorzieningen (m.u.v. kinderbijslag en kindgebonden budget). Premies inkomensverzekeringen (m.u.v. premies voor volksverzekeringen) zijn hierop in mindering gebracht.
Gestandaardiseerd inkomen van huishoudens	Het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Het gestandaardiseerd inkomen is een maat voor de welvaart van (de leden van) een huishouden.

Indicator en definitie

Indicator	Definitie
Huishoudens met geregistreerde problematische schulden	Ten minste één persoon in het huishouden voldoet aan ten minste één van de volgende criteria op het peilmoment van het betreffende verslagjaar (1 januari of 1 oktober): Volgt een WSNP-traject; Heeft een bij BKR geregistreerde schuldrege-ling.- Heeft een bij BKR geregistreerde betalingsachterstand; Heeft ten minste zes maanden de zorgpremie niet betaald; Een betalingsachterstand van een Wet Mulder-boete bij het CJIB heeft waarvan de tweede aanmaning ten minste twee maanden openstaat, of zich al in een ernstigere wanbetalersfase bevind. Daarnaast moet het openstaande bedrag in totaal minimaal 50 euro zijn; Heeft langer dan 27 maanden een toeslagschuld van totaal minimaal 50 euro openstaan bij de Belastingdienst; Heeft langer dan 15 maanden een schuld van totaal minimaal 50 euro voor overige belastingaanslagenopenstaan bij de Belas-tingdienst; Heeft een belastingschuld die in de 12 maanden voor het peilmoment oninbaar is geleden; Heeft een betalingsach-terstand bij de DUO van 3 maanden of langer en van minimaal 270 euro; Heeft tenminste 36 maanden een bijstandsvordering openstaan en kan deze uitgaande van de afloscapaciteit bij een laag inkomen niet aflossen in de komende in de 36 maanden. Daarnaast moet het openstaande bedrag in totaal minimaal 50 euro zijn; Heeft tenminste 36 maanden een betalingsachterstand bij UWV openstaan en kan deze uitgaande van de afloscapaciteit bij een laag inkomen niet aflossen in de komende in de 36 maan-den. Daarnaast moet het openstaande bedrag in totaal minimaal 50 euro zijn; Heeft tenminste 36 maanden een betalingsach-terstand bij de SVB openstaan en kan deze uitgaande van de afloscapaciteit bij een laag inkomen niet aflossen in de komende in de 36 maanden. Daarnaast moet het openstaande bedrag in totaal minimaal 50 euro zijn; Heeft tenminste 36 maanden een betalingsachterstand bij CAK voor de eigen bijdrage Wlz/Wmo openstaan en kan deze uitgaande van de afloscapaciteit bij een laag inkomen niet aflossen in de komende in de 36 maanden. Daarnaast moet het openstaande bedrag in totaal minimaal 50 euro zijn.

Indicator en definitie

Indicator	Definitie
Huishoudens met inkomen tot 110% sociaal minimum	Het sociaal minimum is het wettelijk bestaansminimum dat in de politieke besluitvorming is vastgesteld. Tot aan de pensioengerechtigde leeftijd is het sociaal minimum gelijk aan de hoogte van de bijstandsuitkering en vanaf de pensi-oengerechtigde leeftijd is het ontleend aan het AOW-pensi-oen. Voor huishoudens met kinderen zijn de kinderbijslag en het kindgebonden budget aan het normbedrag toegevoegd. Het besteedbaar inkomen van huishoudens die uitsluitend op een bijstandsuitkering zijn aangewezen, wijkt in veel gevallen in geringe mate af van de vastgestelde normbedra-gen. Zouden de normbedragen als inkomensgrens worden gehanteerd, dan valt een deel van deze huishoudens met hun inkomen net boven het sociale minimum. Daarom is niet 100%, maar een hoger percentage van het sociaal minimum als inkomensgrens gehanteerd; 101% of hoger.
Huishoudens met inkomen tot lagein-komensgrens	De lage-inkomensgrens betreft een vast bedrag dat voor alle typen huishoudens een gelijke koopkracht vertegen-woordigt. De hoogte ervan is geënt op de bijstandsuitke-ring van een alleenstaande in 1979, toen deze op een hoog niveau lag. Er is sprake van een laag inkomen als het inkomen omgerekend naar een inkomen van een alleen-stande, een lagere koopkracht vertegenwoordigt dan een bedrag van 9 250 euro in prijzen van 2000. Het inkomens-begrip dat hierbij wordt gehanteerd, is het besteedbaar inkomen verminderd met huurtoeslag. Inkomens van huishoudens van verschillende grootte en samenstelling worden met behulp van een equivalentiefactor vergelijkbaar gemaakt. Vervolgens wordt dit gestandaardiseerde inkomen (met het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie) herleid naar het prijspeil in 2000. Het resulterende gestandaardi-seerde en gedefleerde inkomen is laag wanneer het minder is dan 9 250 euro.

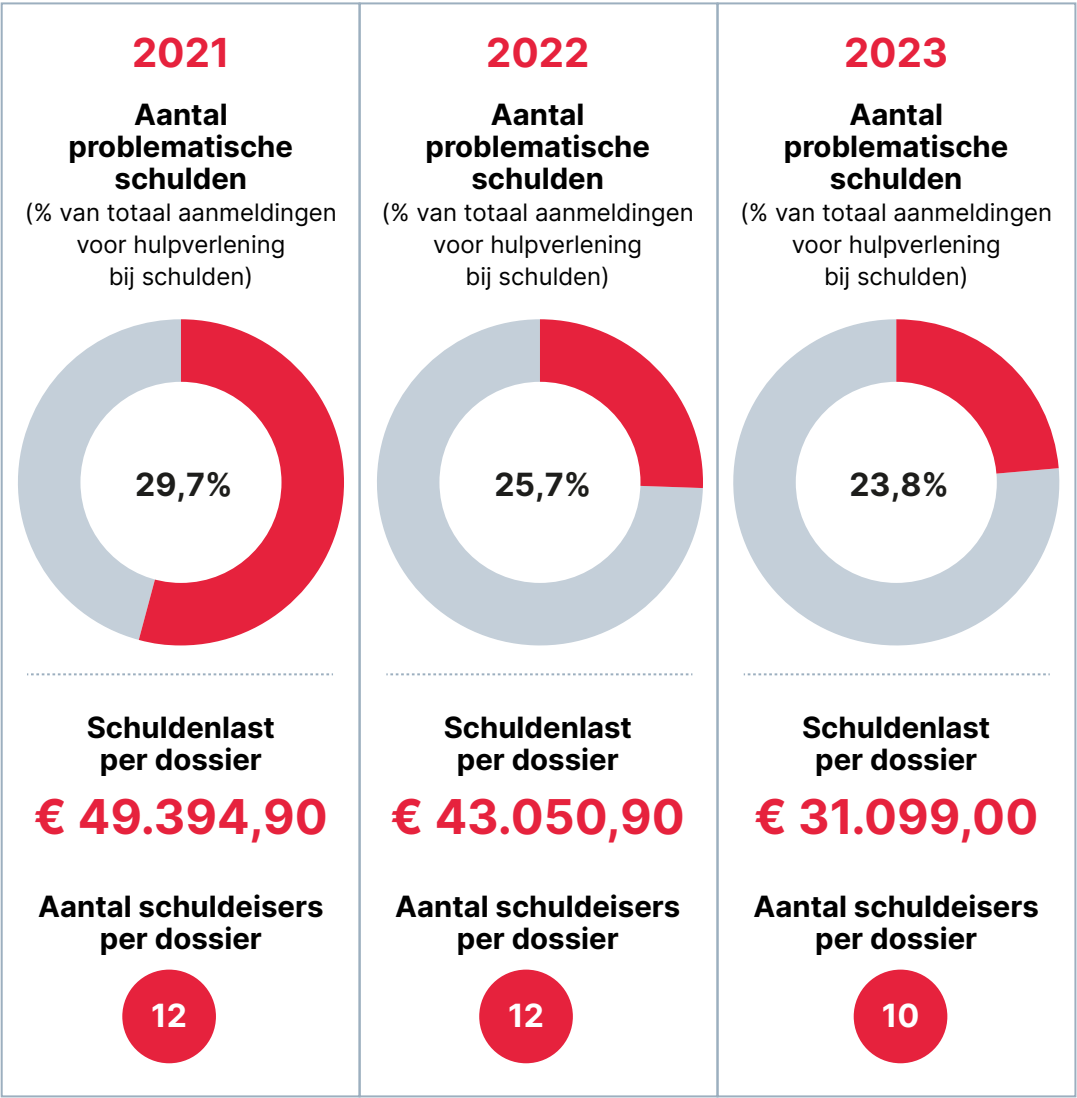
Bijlage 3 - Factsheets

Factsheet Vroegsignalering Breda

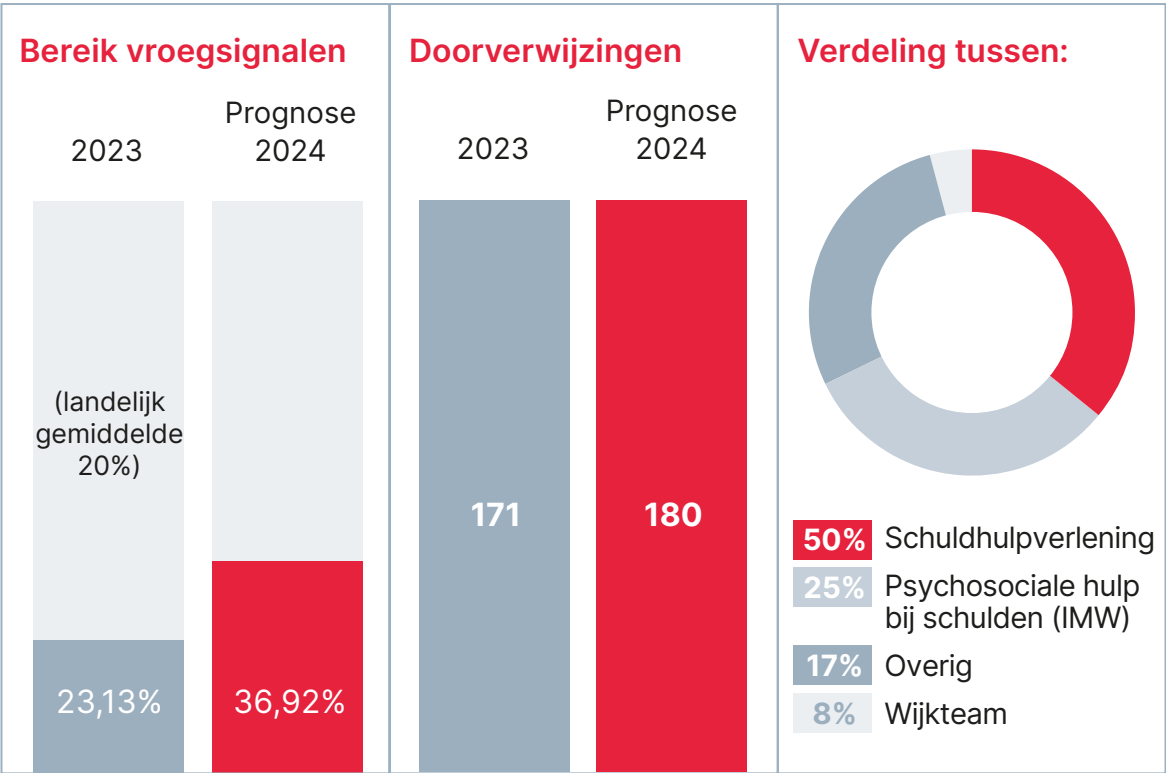
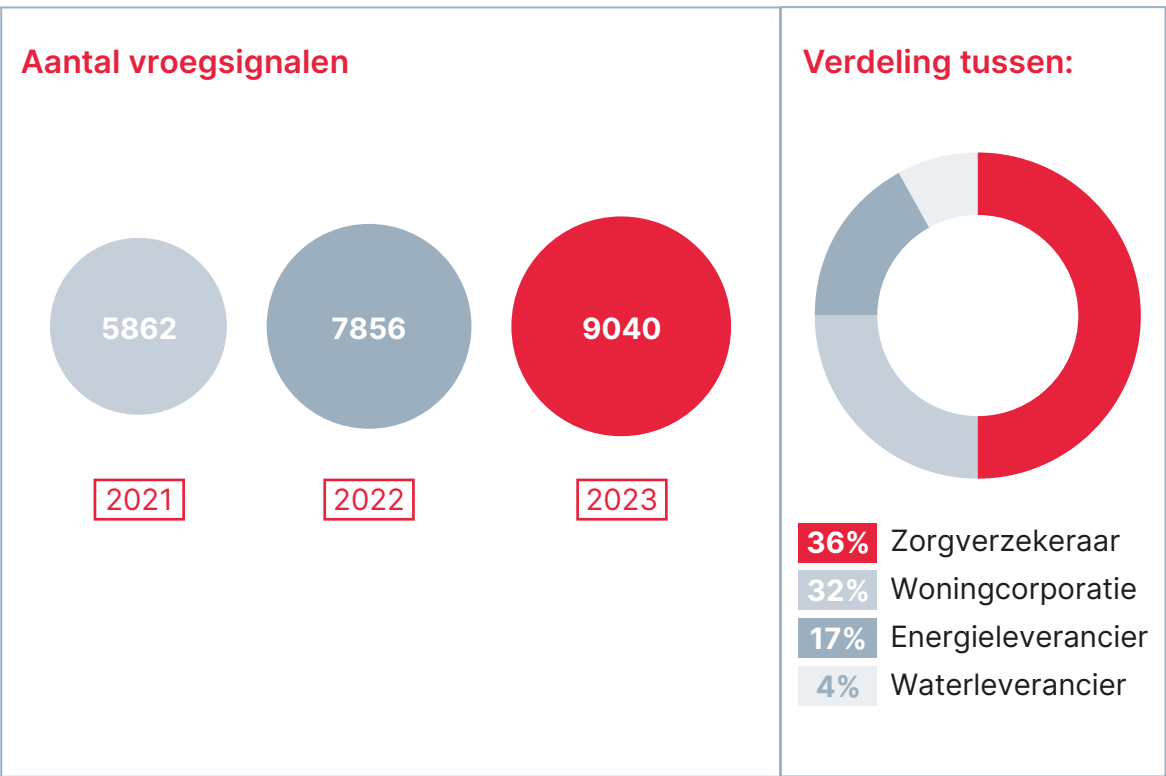
Doel:
In 2030 geen problematische schulden meer onder Bredase inwoners

- Hoe bereiken we dat**
- > Preventie
 - > Vroegsignalering
 - > Nazorg

Algemene informatie schuldenlast

Vroegsignalering

Bijlage 4 - Wettelijk kader dat door gemeente wordt uitgevoerd

Armoede

Participatiewet en Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	De Participatiewet is de grondslag voor gemeenten om bijstand te verlenen in de kosten levensonderhoud en om mensen te ondersteunen bij arbeidsparticipatie en om bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag en individuele studietoeslag te verlenen. De IOAW is de grondslag voor het verlenen van bijstand in de kosten van levensonderhoud voor de groep voor oudere, gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers.
Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) en Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Grondslag om zelfstandigen, die in (tijdelijke) financiële problemen komen die het voortbestaan van hun bedrijf bedreigen, te ondersteunen. Als een oudere ZZP-er erover denkt om te stoppen met het bedrijf omdat er onvoldoende inkomen uit het bedrijf komt, kan hij of zij mogelijk in aanmerking komen voor de IOAZ.

Armoede

Participatiewet en Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	De Participatiewet is de grondslag voor gemeenten om bijstand te verlenen in de kosten levensonderhoud en om mensen te ondersteunen bij arbeidsparticipatie en om bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag en individuele studietoeslag te verlenen. De IOAW is de grondslag voor het verlenen van bijstand in de kosten van levensonderhoud voor de groep voor oudere, gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers.
Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wv-bvv)	Met de Wvbbv zijn diverse andere wetten aangepast, waaronder het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Invorderingswet 1990. De beslagvrije voet is het deel van het inkomen of uitkering waar geen beslag op mag worden gelegd door schuldeisers. De Wvbbv moet ervoor zorgen dat mensen altijd voldoende overhouden om in de basale kosten van levensonderhoud te voorzien.
Wet op het financieel toezicht (Wft) en Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen.	Deze regelgeving beschrijft het toezicht op de hele financiële sector in Nederland en bevat ondermeer verplichtingen voor financiële instellingen, waaronder kredietbanken. Het Bankreglement Breda 2020 is op deze regelgeving gebaseerd.
Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP)	Inwoners met problematische schulden die niet geholpen kunnen worden met een minnelijke schuldregeling kunnen de rechter om een wettelijke schuldsanering verzoeken.

Burgerlijk wetboek (BW) en Wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap	Het Burgerlijk wetboek kent drie beschermingsmaatregelen waarmee kwetsbare volwassenen die niet goed in staat zijn voor zichzelf op te komen, kunnen worden beschermd. De rechter kan een wettelijke vertegenwoordiger aanwijzen die de belangen van de kwetsbare inwoners behartigt. De Wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap geeft aanvullingen en wijzigingen van de betreffende regels in het BW. Problematische schulden kunnen een grond zijn voor toewijzing van een beschermingsmaatregel.
Faillissementswet	Deze wet regelt onder andere dat, nadat de rechter het faillissement heeft uitgesproken, er een curator wordt aangesteld. Deze beslist ondermeer of en welke schuldvorderingen van schuldeisers worden aanvaard. Schuld-eisers kunnen geen betalingen meer afdwingen.

Aanpalende beleidsterreinen Sociaal Domein breed (niet limitatief)

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	Op grond van de Wmo zijn gemeenten verantwoordelijk voor ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn.
Jeugdwet	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor ondersteuning van kinderen en hun ouders/verzorgers bij problemen in het opgroeien en opvoeden.
Wet op het Primair Onderwijs	Grondslag voor gemeenten om in samenspraak met de kinderopvang en het primair onderwijs de voorschoolse educatie vorm te geven.
Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)	Deze wet richt zich op het verbeteren van de Nederlandse taal en rekenen (waarbij inbegrepen digitale vaardigheden). De doelgroep zijn niet-inburgering plichtige volwassenen (18+).

Lokale regelingen

Verordening Individuele inkomenstoeslag (IIT)	Indien een inwoner langer dan 5 jaar een uitkering heeft en/of een laag inkomen, er geen inkomensverbetering verwacht wordt, en de leeftijd tussen de 21 en de pensioengerechtigde leeftijd ligt, kan een IIT bij de gemeente worden aangevraagd De toeslag bedraagt € 150 per jaar voor een alleenstaande en € 250 per jaar voor een alleenstaande ouder en voor gehuwden en samenwonenden.
Verordening Individuele studietoeslag (IST)	Inwoners die wegens een structurele medische beperking niet kunnen werken naast een studie, kunnen in aanmerking komen voor een IST. Om in aanmerking te komen moet een betrokkene wel recht hebben op studiefinanciering en geen recht op een Wajonguitkering. De toeslag is maximaal € 359,57 per maand.
Seniorentoeslag	De seniorentoeslag (€ 300 per 12 maanden) kan worden aangevraagd voor de vervanging van duurzame gebruiksgoederen zoals bijvoorbeeld een koelkast, wasmachine, televisie, of servies.
Schoolstartpakket	Huishoudens met een inkomen tot 120% van het WML kunnen een bijdrage krijgen voor schoolgaande kinderen.
Regeling BredaPas	Inwoners met een laag inkomen (120% van het WML), huishoudens met een schuldregeling en/of in WSNP of JPF (jongeren perspectief fonds) kunnen met de BredaPas korting krijgen op diverse activiteiten
Jeugdfonds Sport en Cultuur Breda	Kinderen die opgroeien in een huishouden met een laag inkomen (120% van het WML) kunnen via het Jeugdfonds Sport en Cultuur Breda deelnemen aan sport of cultuur.

Volwassenenfonds Sport en Cultuur	Volwassenen met een laag inkomen kunnen via het Volwassenenfonds in aanmerking komen voor een vergoeding van abonnementskosten deelname sport of cultuur. Dit betreft een pilot in de jaren 2024 en 2025.
Waardenetwerk Bestaanszekerheid	Samen met de partners in het Waardenetwerk Bestaanszekerheid (zoals Voedselbank, Straattandarts en Stichting Leergeld Breda), worden inwoners ondersteund in het herstellen en of behouden van bestaanszekerheid door te investeren in financiële zelfredzaamheid. Hoe we dat gezamenlijk willen bereiken is opgenomen in het Uitvoeringsplan 2024-2028.
Kwijtschelding belastingen	Het is mogelijk om voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing kwijtschelding te krijgen. Of iemand daarvoor in aanmerking komt is afhankelijk van diverse factoren, zoals huishouden, vermogen en spaargeld.

Nb de genoemde bedragen en percentages van de regelingen zijn de bedragen en percentages zoals deze gelden in november 2024.

Bijlage 5 - Meten en weten

Om de ontwikkelingen in de kernwaarden en doelen van dit beleidsplan te kunnen volgen maken we onder andere gebruik van indicatoren. Deze indicatoren baseren we op reeds bestaande indicatoren, zodat we de ontwikkeling over meerdere jaren kunnen blijven volgen. De hieronder genoemde indicatoren zijn onderdeel van de programmabegroting. In de begroting worden jaarlijks streefwaarden geformuleerd en in de jaarstukken wordt over de resultaten gerapporteerd.

Naam indicator:	Hulpvragen geldzorgen en schulden
Programma:	Vitaal & Sociaal
Thema:	Leren, Ontwikkelen en Werken
Omschrijving:	Aantal hulpvragen voor een vorm van dienstverlening bij de afdeling schuldhulpverlening (die worden afgehandeld middels informatie en advies, budgetbeheer, doorverwijzing of een schuldregelingstraject)
Bron:	Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant, Allegro
Naam indicator:	Schuldregelingen
Programma:	Vitaal & Sociaal
Thema:	Leren, Ontwikkelen en Werken
Omschrijving:	Aantal gestarte schuldregelingstrajecten (die kunnen leiden tot schuldbemiddeling, saneringskrediet, WSNP of geen vervolg)
Bron:	Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant, Allegro
Naam indicator:	Budgetbeheer
Programma:	Vitaal & Sociaal
Thema:	Leren, Ontwikkelen en Werken
Omschrijving:	Aantal opgestarte budgetbeheertrajecten
Bron:	Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant, Allegro

Naam indicator:	Vroegsignalering schuldenproblematiek
Programma:	Vitaal & Sociaal
Thema:	Leren, Ontwikkelen en Werken
Omschrijving:	Aantal signalen van te laat of niet betaalde rekeningen van vaste lasten
Bron:	Gemeente Breda, I XXIIInc
Naam indicator:	Bijstandsuitkering
Programma:	Vitaal & Sociaal
Thema:	Leren, Ontwikkelen en Werken
Omschrijving:	Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners van 18 jaar en ouder (landelijk verplichte indicator)
Bron:	www.waarstaatjegemeente.nl BBV
Naam indicator:	Kinderen in uitkeringsgezin
Programma:	Vitaal & Sociaal
Thema:	Leren, Ontwikkelen en Werken
Omschrijving:	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen (landelijk verplichte indicator)
Bron:	www.waarstaatjegemeente.nl BBV

Ontwikkelingen inkomen en schulden

Naast deze indicatoren, waarover wordt gerapporteerd in de P&C-cyclus, geven we jaarlijks in het najaar een update van onze verdiepende “factsheet inkomen en schulden” (zie ook hoofdstuk 2). Deze verdiepende factsheet geeft inzicht in de bredere ontwikkeling rond armoede en schulden. In de factsheet zijn opgenomen:

- Kengetallen inkomen: Gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen
- Kengetallen sociale minima en schulden
- Gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen + ontwikkeling
- Huishoudens met inkomen tot 110% van het sociaal minimum naar belangrijkste bron inkomen
- Ontwikkeling aantal huishoudens met inkomen tot 110% van het sociaal minimum
- Aandeel huishoudens tot 110% van het sociaal minimum in Breda en Brabantse gemeenten
- Percentage huishoudens naar samenstelling voor laag inkomen, 110% en 120% van het sociaal minimum
- Percentage huishoudens met geregistreerde problematische schulden per wijk

Gedurende de looptijd van dit beleidsplan wordt de factsheet indien nodig en mogelijk aangevuld met nieuwe monitoringsgegevens. Naast de genoemde indicatoren en de factsheet zetten we in op het betrekken van ervaringsdeskundigen. Door deze samenwerking te intensiveren komt er ook zicht op de ‘verhalen achter de getallen’. Verder zullen we in 2025, net als in 2023, het Nibud vragen om een minima-effectrapportage voor Breda op te stellen.

De combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve monitoring geeft ons een rijk informatiebeeld over armoede en schulden.

Bijlage 6 - Literatuurlijst

Bij de totstandkoming van het beleidsplan armoede en schulden is onder andere gebruik gemaakt van de volgende informatiebronnen:

1. www.vng.nl
2. www.stimulansz.nl
3. www.divosa.nl
4. www.rijksoverheid.nl
5. www.nvvk.nl
6. www.nibud.nl
7. www.movisie.nl
8. www.scp.nl
9. Armoede uitgelegd aan mensen met geld (Tim 's Jongers)
10. www.lezenisnietbegrijpen.nl
11. www.cpb.nl
12. www.cbs.nl
13. www.wrr.nl
14. www.nji.nl
15. www.lezenenschrijven.nl
16. www.binnenlandsbestuur.nl
17. www.pharos.nl
18. www.verwey-jonker.nl
19. www.nationaleombudsman.nl
20. www.geldfit.nl
21. www.straattandartsbreda.nl
22. www.amentekort.be
23. www.sterrenvanmorgen.nl
24. www.hibo-breda.nl
25. www.IMWbreda.nl
26. www.scp.nl/publicaties/publicaties/2024/06/13/zien-luisteren-en-helpen

Bijlage 7 - Afkortingen

AFM	Autoriteit Financiële Markten
AOW	Algemene OuderdomsWet
AVG	Algemene Verordening Gegevensverwerking
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BKR	Bureau Krediet Registratie
BNPL	Buy Now Pay later
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CBS	Centraal Bureau voor Statistiek
CJiB	Centraal Justitieel Incassobureau
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
IBO	Interdepartementaal Beleidsonderzoek
IIT	Individuele Inkomstenstoeslag
JPF	Jongerenperspectief Fonds
MER	Minima-effectrapportage
MUP's	Menstruatie Uitgifte Punten
MBO	Middelbaar Onderwijs
Nlbud	Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting
NVVK	Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet
VIM	Vereenvoudiging inkomensondersteuning voor Mensen
Wgs	Wet gemeentelijke schuldhelpverlening
WSNP	Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen
Wvbvv	Wet vereenvoudiging beslagvrije voet
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
SSO	Servicepunt Starters en Ondernemers
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
ZZP	Zelfstandige Zonder Personeel

